

Vlaams
Parlement

vergadering **C202**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 21 april 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het fiat van Europa voor het Mestactieplan 5 (MAP 5) – 1660 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ambities met betrekking tot bosuitbreiding in relatie tot een concreet actieplan – 1751 (2014-2015)	9
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het effect van milieulessen op school – 1755 (2014-2015)	15
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de methodiek voor een integrale benadering van landbouw, natuur en erfgoed in AGNAS-processen – 1763 (2014-2015)	18
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie en bijsturing van het decreet houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten – 1778 (2014-2015)	22
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe taken voor de ambtenaren Ruimte Vlaanderen – 1815 (2014-2015)	26
VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over statiegeld op blikjes – 1849 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van de impactanalyse van statiegeld op blik en plastic flessen – 1851 (2014-2015)	29

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het fiat van Europa voor het Mestactieplan 5 (MAP 5) – 1660 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, de Europese Commissie heeft het nieuwe Mestactieplan voor Vlaanderen goedgekeurd. Dat konden we lezen in De Standaard op 20 maart 2015. Waar de waterkwaliteit goed is, ongeveer 65 procent van de landbouwgebieden, worden geen strengere maatregelen genomen, in de overige landbouwgebieden wel. Die strengere maatregelen houden onder meer in dat de periode waarin er bemest mag worden, nog verder wordt ingeperkt. Bovendien wordt de landbouwer verplicht om, als de hoofdteelt geogst is, groenbemesters te zaaien, bijvoorbeeld gras na maïs. Op die manier worden nog extra nitraten opgevangen.

Minister, ik heb een aantal vragen. Is er duidelijkheid over de regeling voor de derogatie voor 2015? U hebt er in de commissie al een en ander over gezegd. Onder andere op 10 februari 2015 zei u dat de aanvraag tot derogatie er pas kan komen nadat het Vlaams Parlement de decretale aanpassing heeft goedgekeurd. Dat is blijkbaar een eis van de Europese Commissie. In tegenstelling tot de vroegere MAP's wil men dat dit de nieuwe werkwijze is. Daardoor hebben we vandaag nog geen goedgekeurde derogatie, maar ik twijfel er niet aan dat u dat ondertussen toch grondig hebt voorbereid. Wijkt de derogatieregeling voor MAP 5 af van die van MAP 4? Zo ja, op welke punten is dat dan? Hoe ziet u het tijdsplan om die derogatieregeling alsnog in 2015 van toepassing te laten worden?

Nog volgens u in de commissie van 10 februari, vroeg de Europese Commissie meer duidelijkheid over de kwantificering van een aantal bemestingsnormen, onder meer met betrekking tot fosfaat, en over de maatregelen om de stikstofdruk te verlagen. Waaruit bestaat het plan van aanpak voor de fosfaatverzadiging en welke concrete doelen en timing stelt u voorop? Werden in het programma nog extra maatregelen ingeschreven om de stikstofdruk te verlagen?

U stelde in commissie ook dat Vlaanderen nog extra gebiedsgerichte inspanningen zal moeten doen. Hebt u wat dat betreft in MAP 5 nog een aantal dingen mee opgenomen? Zo ja, welke?

Zijn er, naast de genoemde items, nog dingen aan de orde geweest in de discussie met Europa, waarvan u zegt dat het belangrijk is dat we dat in de gaten houden?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vragen van collega Vandaele. Ik veronderstel dat het Mestactieplan zelf binnenkort aan bod zal komen in de commissie, los van de vraag van de heer Vandaele. Het staat op de indicatieve planning. We hebben straks het voortgangsrapport van de Mestbank. Ik veronderstel dat dan nog heel wat vragen kunnen worden gesteld.

Minister, mij verbaasde het dat er zowat een hoerastemming werd gecreëerd in de media omdat er een principiële akkoord zou zijn van de Europese Commissie, maar ik heb begrepen dat de Europese Commissie eigenlijk geen akkoord verleent aan bijvoorbeeld een mestactieplan. Ik was dus een beetje verbaasd door de berichtgeving hierrond. Vandaar mijn vraag: hoe verloopt dit exact? Wat is de ware toedracht van wat Europa heeft gezegd over het ontwerp-Mestactieplan?

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

De heer Bart Dochy (CD&V): Ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om mijn appreciatie te uiten ten aanzien van de minister en haar kabinet, ondanks alle onheilsprofeten die we ook in dit parlement, in dit forum en in de plenaire vergadering, hebben gehoord over het overleg dat niet meer correct zou verlopen. Een bepaalde groep was opgestapt. Dat was de directe aanleiding om te zeggen dat het MAP helemaal verkeerd zou lopen. Blijkbaar is dat niet juist en is Europa in dezelfde denkpatronen van de minister, het kabinet en de Vlaamse overheid getreden.

Een punctuele bekommernis die collega Vandaele ongetwijfeld met mij zal delen, is de uitrijregeling in de polders. Ik lees dat men streeft naar een harmonisatie van de uitrijregeling omwille van de eenvoud. Het is altijd goed dat het eenvoudig is, maar het moet natuurlijk ook nog altijd correct en werkbaar blijven. Daarom mijn uitdrukkelijke oproep om de uitrijregeling in de polders te bewaren, wetende dat ook in dat gebied de problematiek van de stikstofuitspoeling relatief beperkt is. Die gebieden kennen eigenlijk niet het grote probleem van de nitraatverontreiniging in het oppervlaktewater ten gevolge van de bemesting. Die uitrijregeling werkt goed en is na een aantal jaren ook ingetreden. Ze is na veel vragen vanuit de regio en de sector meegenomen als een punt dat ook de werkbaarheid van het MAP verbeterd heeft. Mijn pleidooi is uitdrukkelijk om ervoor te zorgen dat dit ook voor de toekomst behouden blijft.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Minister, net zoals de heer Dochy wil ik u proficiat wensen omdat er een toestemming is vanuit Europa om nog verder te werken met het actieplan zoals het voorgesteld is. Mijnheer Sanctorum, het klopt inderdaad dat het decreet nog komt en dat bij het voortgangsrapport de nodige vragen aan bod kunnen komen. Het is wel een methodiek die we ondertussen al vier of vijf keer toepassen, waarbij we eerst het gesprek met Europa aangaan omdat je wel een akkoord nodig hebt om tot een decreet te kunnen komen. Dat is niet nieuw. Het is een heel belangrijke stap die gezet is, zoals ook gebeurde bij de voorgaande decreetswijzigingen.

Anderzijds zal de derogatieaanvraag nog moeten worden goedgekeurd. Iedereen hier erkent het belang van de derogatie. Bestaat er enige twijfel over de derogatiemethodiek die wij in het verleden hebben toegepast? Zou die niet goedgekeurd worden? Uit de resultaten die wij kennen, blijkt dat wij daarin positief naar voren komen. Vandaar mijn omgekeerde vraag: zijn er redenen om eraan te twijfelen dat de derogatie niet zou worden goedgekeurd, terwijl wij die goedkeuring wel nodig hebben?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Sanctorum, uw vraag sluit aan bij de eerste vraag van de heer Vandaele. De Europese Commissie is op 19 maart 2015, na het bespreken van de maatregelen, principieel akkoord gegaan met het ontwerp van actieprogramma. De procedure voor de derogatie kan worden gestart. Dat is niet echt een formele goedkeuring. Dat is in een gesprek gebeurd.

Mijnheer Vandaele, tijdens dat gesprek met de Europese Commissie hebben wij een formele aanvraag ingediend om te kunnen afwijken van de maximale bemestingsnorm voor de nieuwe planperiode. De inhoud van de derogatie is gelijkaardig aan de derogatie die we hebben gekend van januari 2011 tot 31 december 2014.

Wat betreft grasland is een afwijking gevraagd voor de teeltcombinatie geoogst en afgevoerd gras of snijrogge, gevolgd door maïs, tot een maximum van 250 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare, en voor wintertarwe, gevolgd door vanggewas en triticale, of gevolgd door vanggewas en bieten, tot een

maximum van 200 kilogram uit dierlijke mest stikstof per hectare. Daarnaast heeft Vlaanderen ook een afwijking gevraagd voor de teelt van grasland, voor het in- en doorzaaien van klaver tot een maximum tot van 250 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare. Dat is de aanvraag tot derogatie die is ingediend.

In de komende weken zal met de Europese Commissie worden overlegd over de aangevraagde derogatie en de daaraan gekoppelde voorwaarden. Op basis van die aanvraag moet de Europese Commissie een ontwerpbeschikking voorleggen aan het Nitraatcomité, dat finaal zal beslissen. Op dit moment hebben wij geen honderd procent duidelijkheid over de derogatie. De derogatie op zich vormt geen probleem voor de gesprekken met de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft verduidelijking en bijsturing gevraagd bij de voorstellen die wij hebben ingediend. Op basis daarvan zijn wij tot een akkoord gekomen en hebben wij de derogatieprocedure mogen opstarten.

Vooraleer de beslissing van het Nitraatcomité kan worden bekrachtigd door de Vlaamse Regering, moet er een definitieve derogatie zijn door middel van een beschikking. Een noodzakelijke stap daarbij is dat het Nitraatcomité bij stemming van gekwalificeerde meerderheid de ontwerpbeschikking van de Europese Commissie goedkeurt en adviseert. De ontwerpbeschikking van de Europese Commissie kan pas aan het Nitraatcomité worden voorgelegd als het ontwerpactieprogramma definitief is omgezet in wetgeving.

Het ontwerpactieprogramma is besproken met de Europese Commissie. De Europese Commissie zegt dat de derogatie kan worden opgestart en zal nu dus het ontwerpactieprogramma omzetten in regelgeving, waarna de derogatie definitief in werking kan treden als zij wordt goedgekeurd.

Het eerstvolgende Nitraatcomité komt op 25 juni 2015 samen. Dat zal voor ons een belangrijk moment zijn.

In het ontwerpactieprogramma, dat nu in openbaar onderzoek is gegaan en waaraan de Europese Commissie haar principiële goedkeuring heeft verleend, is opgenomen dat een wijziging van de fosforbestedingsnormen zal worden doorgevoerd in MAP 5. Voor een milieukundig verantwoorde bemesting en een goede teeltopbrengst is het belangrijk dat de toegediende bemesting wordt afgestemd op de gewasbehoefte en de hoeveelheid in de bodem beschikbare fosfor. Daarom zullen wij een fosforbestedingsnorm invoeren die rekening houdt met de gewasexport en met de fosforbeschikbaarheid van de bodem. We zullen tot op zekere hoogte ook rekening houden met de fosforgevoeligheid van bepaalde teelten, bijvoorbeeld van aardappelen.

Op basis van de plantbeschikbare fosfor in de bodem wordt de bodem ingedeeld in vier categorieën: klasse I: bodem met lage fosforbeschikbaarheid; klasse II: bodem in de streefzone; klasse III: bodem met matige fosforbeschikbaarheid; klasse IV: bodem met hoge fosforbeschikbaarheid. Aan elke teelt wordt een maximale fosforbestedingsnorm toegewezen voor elke fosforbeschikbaarheidsklasse. Daarnaast blijft voor percelen die vroeger al als fosfaatverzadigd werden aangeduid, de fosforbestedingsnorm van 40 kilogram per hectare behouden.

Aangezien de meeste percelen in Vlaanderen naar schatting in klasse I tot III thuishoren, kan men verwachten dat de fosforbeschikbaarheid van een beduidend aantal percelen actief zal worden bepaald waardoor die klasse zal veranderen. De totale jaarlijkse fosforuitmijning die met deze aanpak wordt gerealiseerd, wordt geschat op 9,7 miljoen kilogram per jaar tegen 2018 en in totaal 29,4 miljoen kilogram gedurende het volledige vijfde actieprogramma.

Het geheel van de bestaande en nieuwe maatregelen in MAP 5 is uiteraard gericht op de verlaging van de stikstofdruk en dat zowel naar het grond- als naar het

oppervlaktewater. Binnen de periode van het vijfde actieprogramma willen we door de maatregelen de input van stikstof op de landbouwbodem verminderen, de efficiëntie van de toegediende stikstof verhogen, en de uitspoeling van de bodem door eventuele reststikstof verhinderen.

De meeste maatregelen, mijnheer Vandaele, hebben tot doel de input van stikstof naar de bodem te verhinderen. Zo zal een reductie van de stikstofbemesting die geassocieerd wordt met de verlaging van de fosforbemestingsnormen, worden gerealiseerd. Ook zal het nieuwe bemestingsverbod na de oogst bij focusbedrijven en de daling van de bemestingsruimte op bedrijven met een overschrijding van het nitraatresidu bijdragen tot een verminderde input van stikstof. Het verhogen van de efficiëntie van bemesting wordt ook gerealiseerd door het verplichten van het systeem van werkzame stikstof, en dat vanaf 2016; en ook door het aanscherpen van de uitrijregeling voor effluënten uit mestverwerking en de beperkte uitrijregeling voor vloeibare dierlijke mest.

Mijnheer Dochy, wat de uitrijregeling in de polder betreft, zijn er geen voorstellen om af te wijken van de toestand van MAP 4.

Door het verplicht inzaaien van zogenaamde vanggewassen, wordt verhinderd dat eventueel aanwezige reststikstof uitspoelt. Deze vanggewassen zijn bovendien gunstig voor de bodemkwaliteit.

Er zijn regionaal inderdaad grote verschillen. Dat moeten we toegeven: dat hebben we altijd al duidelijk gezien in de resultaten. Vanwege de regionale verschillen in de waterkwaliteit zullen we in het nieuwe Mestactieplan extra inzetten op een gebiedsgerichte aanpak. Maar we mogen niet ontkennen dat binnen één regio ook grote verschillen kunnen bestaan tussen de individuele bedrijven. Het ene bedrijf heeft een grotere impact dan het andere op de waterkwaliteit. Het zal niet alleen gebiedsgericht zijn, er wordt een bedrijfsgerichte aanpak aan gekoppeld.

De gebieden waar de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit onvoldoende vooruitgang vertoont, worden nu al jaarlijks aangeduid als focusgebied. Landbouwbedrijven waarvan 50 procent van het bedrijfsareaal in deze focusgebieden gelegen is, zullen worden aangeduid als focusbedrijf en zullen bijkomende maatregelen moeten toepassen. Deze maatregelen hebben als doel uiteraard de risico-uitspoeling te verminderen. Dat zijn strengere nitraatresidudrempelwaarden, lagere verbodsperiode voor bemesting en het inzaaien van vanggewassen op elk perceel waar mogelijk. Daarnaast kan een strengere transportreglementering worden opgelegd voor focusbedrijven waar ernstige overtredingen met milieu-impact zijn vastgesteld of die een te hoog nitraatresidu hebben op bedrijfsniveau.

Voor deze bedrijven kan de verplichting worden opgelegd om alle mesttransport – ook die van eigen mest naar eigen grond – te laten uitvoeren door een erkend mestvervoerder met gps. Bedrijven buiten het focusgebied kunnen als gevolg van een hoog nitraatresidu op bedrijfsniveau eveneens worden aangeduid als focusbedrijf en dus ook bijkomende maatregelen opgelegd krijgen. Omgekeerd kunnen focusbedrijven die door middel van een goed nitraatresidu kunnen aantonen dat ze geen verhoogd risico hebben, een vrijstelling krijgen van die maatregel.

Naast de aanpak van de diffuse verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater is het voor de Europese Commissie belangrijk dat de voorgestelde maatregelen worden nageleefd, uiteraard. Ik kan me daar perfect bij aansluiten. Ik vind het in de eerste plaats belangrijk om voldoende draagvlak te creëren bij de landbouwers zelf. Daarom zullen we blijven inzetten op een goede begeleiding van onze land- en tuinbouwers door zowel de VLM als het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding Duurzame Bemesting. Op die manier zullen we ervoor zorgen dat de nieuwe maatregelen voldoende geïmplementeerd worden op het terrein.

Dan is er de controle en handhaving. In MAP 5 zal de focus worden verlegd van administratieve controles naar controles op het terrein met metingen van het nitraatresidu en gerichte risicoanalyse van bedrijven. Het nitraatresidu blijft het beste instrument om het nutriëntengebruik te beoordelen binnen een bedrijf. Daarom zullen nitraatresidumetingen worden uitgevoerd. Op jaarbasis zal 40 à 50 procent van alle landbouwbedrijven aan een nitraatresiducontrole worden onderworpen. In plaats van zoals vroeger alle bedrijven te controleren, zal de focus in MAP 5 gaan naar het detecteren van risicoanalyse van die bedrijven die potentieel de verhoogde waarden kunnen veroorzaken. Op jaarbasis zal de VLM een 750 bedrijven grondig doorlichten. Voor het volledige actieprogramma geeft dit een totaal van circa 3000 controles.

Ten slotte worden de bestaande terreincontroles van de bemestingspraktijken en andere inbreuken met directe impact op het milieu en natuurlijk de bestaande controles van de installaties voor mestverwerking en -opslag behouden en indien nodig versterkt. De sancties worden verruimd in MAP 5 om de effecten van de controles te versterken. Naast administratieve geldboetes – die worden berekend op basis van de economische voordelen – zal men proportionele sancties kunnen opleggen die verband houden met de aard van de overtreding en bij eventuele recidive.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik dank u voor uw bijzonder uitvoerig antwoord. Het betreft hier natuurlijk een belangrijk dossier. Indien ik u goed heb begrepen, is 25 juni 2015 een belangrijke datum voor de timing in verband met de derogatie. Betekent dit dat we halverwege 2015 zullen weten waar we staan? Indien u dit niet tegenspreekt, ga ik ervan uit dat ik op dat vlak niet te snel spring.

Het doet me plezier dat u niet enkel over een gebiedsgerichte aanpak hebt gesproken. U hebt het ook over een bedrijfsgerichte aanpak gehad. Dit lijkt me een positieve invalshoek.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Minister, ik wil u op mijn beurt hartelijk danken voor uw uitgebreid antwoord. Ik wil wel kort even mijn opmerking toelichten. In het begin heb ik opgemerkt dat misschien te veel gewicht wordt verleend aan de opmerkingen van de Europese Commissie.

Mijnheer Dochy, u bent daar niet op teruggekomen. U hebt letterlijk verklaard dat de Europese Commissie klaarblijkelijk de inhoudelijke lijn van de minister volgt. Dat klopt natuurlijk niet. Er is enkel sprake van technische onderhandelingen.

Ik heb me ondertussen geïnformeerd. Blijkbaar is er al een duidelijke uitspraak geweest over de berichtgeving in Vlaanderen over het Europees akkoord. De perswoordvoerder van het directoraat-generaal Milieu heeft die berichtgeving scherp veroordeeld. Ik citeer hem even letterlijk: "What this means is that, unlike the media reports, the Commission does not approve or reject member states' policy under the nitrate directive." Er is eigenlijk geen inhoudelijk akkoord. Ik citeer: "There is a technical dialogue between the Commission and member states, but we do not comment on whether the implementation of such measures could lead to a successful improvement of water quality."

De Europese Commissie is blijkbaar van mening dat alles op technisch vlak in orde is. De Europese Commissie doet echter geen uitspraken over de vraag of de doelstellingen daadwerkelijk zullen worden gehaald. Ik vind het dan ook vreemd dat in de media een hoerastemming is gecreëerd.

Mijnheer Dochy, dit is niet enkel in het antwoord van de minister aan bod gekomen. U hebt ook verklaard dat de Europese Commissie de minister in verband met het MAP gelijk geeft. Om die reden heb ik die opmerking gemaakt.

Minister, er bestaat nog steeds een grote bezorgdheid. De vraag blijft of we de doelstellingen uiteindelijk zullen halen. U bent er duidelijk van overtuigd dat het zal lukken. Het plan-MER bevat een aantal trendanalyses, bijvoorbeeld met betrekking tot de slechte bekkens. Als we zien wat we allemaal nog moeten doen om de doelstelling te halen en de kwaliteit daadwerkelijk te verbeteren, zouden we eigenlijk vijfmaal sneller dan tijdens de vorige programmaperiode moeten werken. Dit ritme houdt een enorme inspanning in. De logische vraag is dan ook of we dit met de nieuwe generatie plannen en het nieuwe MAP zullen halen.

Ik ben blij dat u de nadruk hebt gelegd op een duidelijke verscherping van de handhaving en de controle. Dit zal, zoals hier al is gesteld, ook op bedrijfsniveau gebeuren. Het voortgangsrapport bevat heel wat gegevens hierover. Een aantal cijfers zijn opvallend. Zo worden we bij 41 procent van de bedrijven met derogatie met onregelmatigheden geconfronteerd. Dat is heel wat. Het is duidelijk dat op het vlak van handhaving en controle nog een aantal stappen voorwaarts moeten worden gezet.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

De heer Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Sanctorum, het betreft hier een bijzonder technisch dossier. Wat dergelijke dossiers betreft, hecht ik meer waarde aan wat de technici over het resultaat zeggen dan aan wat de woordvoerders zeggen. Een akkoord over de technische kant van de zaak is een belangrijk gegeven. Mijn appreciatie van de minister, haar kabinet en de administratie onderstreept dit duidelijk.

Wat nu voorligt, is een volgende stap in een trend die al jaren geleden is ingezet. De implementatie van het decreet zal heel wat inspanningen vergen van de sector. U mag dat niet onderschatten. We spreken hier in alle vrijheid en blijheid over cijfers, over de ontmijning van fosfaten en dergelijke. In de praktijk zal dit voor de landbouwbedrijven heel wat gevolgen hebben. Het zal de landbouwsector heel wat geld kosten om dit allemaal in orde te krijgen. De mestverwerking zal moeten worden aangepast. De capaciteit moet stijgen. We moeten zien of dit allemaal op korte tijd kan worden geïmplementeerd. De uitvoering van het decreet zou van de sector een enorme inspanning vragen.

Minister, ik ben zeer blij met uw duidelijk antwoord in verband met de uitrijregeling voor de polders. Ik neem er akte van dat die regeling niet wordt aangepast. De uitrijregeling van MAP 4 blijft geldig. In het licht van de harmonisatie die zal worden doorgevoerd of die op til staat, zal hier niet aan worden geraakt. Ik dank u daar hartelijk voor. In de polders heerst op dat vlak immers nog heel wat ongerustheid.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Ik begrijp dat alle collega's erkennen dat er inspanningen worden gevraagd van de sector om effectief resultaten te kunnen boeken. Dat zal een enorme uitdaging zijn. Er is hier gesproken over handhaving, maar ook de begeleiding is heel belangrijk; daar moet de nodige aandacht aan besteed worden. Minister, de mensen van de Mestbank zijn vandaag hier. Ook voor hen is het een enorme uitdaging om dit Mestactieplan tot een goed einde te brengen, samen met de sector. Ik hoop dat we die weg kunnen inslaan met het nieuwe MAP.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er zijn lang onderhandelingen gevoerd met de Europese Commissie. De commissie heeft zich akkoord verklaard met het

ontwerp van actieprogramma en is het ermee eens dat de doelstellingen kunnen worden bereikt. Er is ook afgesproken om verder naar die derogatie te gaan. Dat is ook op die manier gelopen.

Het klopt dat we nog inspanningen kunnen doen. Dat is ook de reden waarom er gebieds- en bedrijfsgericht wordt gewerkt. Op die manier kunnen betere resultaten worden gehaald. Het heeft weinig zin om generiek voor iedereen, andere bijkomende maatregelen op te leggen. We moeten ons echt focussen op die bedrijfs- en gebiedsgerichte aanpak.

Ik ben het ook eens met wat de voorzitter zegt, namelijk dat we moeten inzetten op begeleiding. We moeten goed uitleggen wat er op ons afkomt en wat er allemaal verandert.

Tijdens de vorige legislatuur hebben we die omslag gemaakt van een meer repressief optreden naar ook nog repressief optreden als het nodig is maar in eerste instantie naar begeleiding en uitleggen. We zien de resultaten daarvan op het terrein; dat vergroot ook het draagvlak voor de maatregelen die we nemen. We zullen diezelfde weg blijven bewandelen. Dat betekent niet dat we, als het nodig is, niet zouden optreden. Dat gebeurt nu effectief op het terrein, en dat zal ook in de toekomst gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de ambities met betrekking tot bosuitbreiding in relatie tot een concreet actieplan – 1751 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp-a): Minister, ik wil het even hebben over de bosuitbreiding, een onderwerp dat niet zo gemakkelijk te realiseren valt. Niettemin zijn er goede doelstellingen die u in uw beleidsnota en in het regeerakkoord hebt ingeschreven. In het regeerakkoord wordt verwezen naar de ruimtebalans. Er staat dat men zich houdt aan de invulling van de sectorale doelstellingen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Dat engagement bestaat al jaren, de Vlaamse Regering bevestigt dat. Dat betekent concreet dat we nog altijd op weg zijn om 10.000 hectare extra bos te creëren.

In het regeerakkoord wordt ook expliciet melding gemaakt van de Vlaamse Rand en Brussel. Ook daar wil de regering 1000 hectare toegankelijk groen bij creëren.

Wat de strategische doelstellingen betreft, zitten we allemaal op dezelfde golflengte, maar tot op vandaag blijf ik wel een beetje op mijn honger over de wijze waarop u dat zult realiseren. In uw beleidsnota wordt gesproken over de verankering en de vrijwaring van de natuur- en bosgebieden, maar verder blijft de beleidsnota vaag. Ik vind geen concrete acties of cijfers terug.

Ook in uw mededeling aan de Vlaamse Regering van 19 december 2014 over de evaluatie van de optimalisaties van AGNAS (afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur) bleef u vaag. U stelt wel dat het realiseren van die oppervlakte-doelstellingen voor landbouw, natuur en bos als doelstelling voorop blijft staan. U kondigt ook aan dat de effectieve realisatie van grote eenheden natuur en ecologisch verantwoorde bosuitbreiding en het effectief vrijwaren van samenhangende landbouwgebieden voor de beroepslandbouw veel uitdrukkelijker als doelstelling centraal zal worden gesteld in de toekomst. Ik vind

daar echter geen concrete acties over terug. Misschien kunt u vandaag al een tipje van de sluier lichten en bent u ver genoeg gevorderd om aan te geven hoe u samen met de verschillende partners aan bosuitbreiding zult werken.

Minister, is er een concreet actieplan om de ambitie met betrekking tot de ruimtebalans te realiseren? Zo ja, kunt u dit actieplan toelichten? Zo neen, wanneer zult u een concreet actieplan voorleggen?

In welke middelen, en dan heb ik het over budgetten en over mankracht, zult u voorzien om uitvoering te geven aan dergelijk actieplan?

Wat is de planning, budgettering en personeelsinzet die u daarvoor nodig denkt te hebben, zeker met het oog op de realisatie van de beloofde 1000 hectare bijkomend toegankelijk groen in de Vlaamse Rand rond Brussel?

Welke administratie zal dit trekken en coördineren?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): We zijn overeengekomen dat de ruimtebalans het best het referentiekader blijft voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Minister, hoe denkt u de principes van de ruimtebalans uit het RSV vast te houden en te verankeren in de overgangsfase naar het BRV?

Nu, planning is één zaak, en we weten dat we daar wat achterophinken, als we de doelstellingen van de ruimtebalans en het BRV bekijken, zowel voor natuur als bos. Er moest 10.000 hectare bos bij komen, er is er 2500 bij gekomen. Nog zo'n 7000 te gaan, dus. Er moest 38.000 hectare natuur bij komen, we hebben er 16.000 gerealiseerd, dus nog 22.000 te gaan. Dat is het planologische aspect.

Een tweede zaak is, als het dan planologisch is vastgelegd, hoe we dat ook echt realiseren op het terrein. We kunnen van alles plannen, maar daarmee hebben we het nog niet gerealiseerd. Ik denk bijvoorbeeld aan het Boscompensatiefonds. Dat is een instrument dat nuttig zou moeten zijn, maar dat een beetje mank loopt. We laten de mensen betalen om bos te compenseren dat wordt weggenomen, maar in de feiten blijkt dat niet echt te werken, om een aantal redenen. Dat is niet echt een goede manier van werken.

Minister, ziet u mogelijkheden om de middelen van dat Boscompensatiefonds beter dan vandaag in te zetten om tot de realisatie van enerzijds compenserend bos en anderzijds extra bos te komen, wat nodig is volgens de afspraken die destijds zijn gemaakt?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Ik sluit me graag aan bij de vorige sprekers. Dit is een oud zeer. Het is al vaak aan bod gekomen dat we onze doelstellingen op het vlak van natuur en bos eenvoudigweg niet halen. De vraag is dan inderdaad hoe we ze dan wel zullen halen.

Ik heb nog een bijkomende vraag, minister. Collega Vandaele sprak over het Boscompensatiefonds, ook al een oud zeer. Het verloopt allemaal zeer moeizaam om daar concrete bebossing mee te laten gebeuren. Recent hebt u geantwoord op een schriftelijke vraag van collega De Vroe over de evolutie van het gebruik van dat Boscompensatiefonds, en daaruit bleek zelfs dat het bedrag dat het Agentschap voor Natuur en Bos spendeerde aan bebossingsprojecten in 2014 lager lag dan in 2013. Dus naast de vraag hoe we het Boscompensatiefonds beter inzetten, is er nu zelfs de vaststelling dat er een daling is ingezet ten opzichte van 2013.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Lieten, het plan van aanpak hebben we eigenlijk samen afgesproken bij het begin van de vorige legislatuur. Op 7 mei 2010 heeft de Vlaamse Regering, waar u toen ook zelf in zat, tot een plan van aanpak beslist. Daar staan ook de concrete acties in. Daar is in de vorige legislatuur ook uitvoering aan gegeven.

Hoe is dat gebeurd? Er is een coördinatieplatform opgericht door mijn voorganger, collega Muyters, die het plan van aanpak ook verder heeft uitgevoerd. In dat AGNAS-coördinatieplatform (afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur) zitten vertegenwoordigers van de verschillende betrokken administraties en de natuur- en landbouworganisaties. Dat bekijkt ook voor welke gebieden er een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) moet worden opgemaakt en welke acties jaarlijks zullen worden opgestart. Een administratieoverschrijdend planningsteam moet al die plannen voorbereiden en het vooroverleg met de lokale besturen en de middenveldorganisaties tot een goed einde brengen.

De regering besliste toen ook om voor die administratieoverschrijdende werking tien voltijdse equivalenten (vte's) vrij te maken binnen de administratie Ruimtelijke Ordening, Landbouw, Natuur en Onroerend Erfgoed. Daarvan neemt Ruimte Vlaanderen vijf vte's voor zijn rekening, het Departement Landbouw en Visserij en het Agentschap Natuur en Bos elk twee vte's, en het Agentschap Onroerend Erfgoed één vte.

In een mededeling aan de Vlaamse Regering bij de start van deze legislatuur, op 19 december, heb ik aangegeven dat we deze werking willen versterken en voortzetten en ook de nodige ruimtelijke uitvoeringsplannen willen opmaken, en dat via een meer programmatische aanpak. En dat loont, want intussen hebben wij al heel wat AGNAS-RUP's kunnen nemen. Voor het GRUP Dijlevallei en het GRUP Gasthuisvelden-Donderheide is de voorlopige vaststelling gepasseerd, het GRUP Zwinpolder is definitief vastgesteld. En dan is er ook de conceptnota voortgangsrapportage gewestelijke planningsinitiatieven in de vallei van de Kleine Nete.

Het actieplan bestaat uit de goedgekeurde operationele uitvoeringsprogramma's van dertien buitengebiedregio's en het gebiedsgerichte programma dat het coördinatieplatform jaarlijks actualiseert.

In de mededeling van december 2014 heb ik ook aangegeven dat ik sterker wil inzetten op het uitvoeringsgericht zijn van het planningsproces, want je kunt natuurlijk blijven plannen, maar het moet wel zichtbaar zijn op het terrein. Dat is essentieel en belangrijk. Ik wil dus de focus leggen op die gebieden waar op korte termijn de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zichtbaar is of op het terrein kan worden uitgevoerd. Ik wil ook komen tot een sterkere beleidsdomeinoverschrijdende afstemming tussen de planningsinitiatieven die vanuit Ruimte worden opgestart, maar ook andere. Ik denk dan bijvoorbeeld aan de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap voor Natuur en Bos, Waterwegen en Zeekanaal. Die zijn vaak ook met initiatieven bezig, zoals ruilverkavelingen, maar dat is niet altijd mooi op elkaar afgestemd. Dat willen we voortaan veel meer doen. We willen dat doen door een gebiedsgerichte alliantie op te stellen.

Er is geen afzonderlijk of specifiek budget daarvoor opzijgezet, omdat dat past in de uitvoering van het plan van AGNAS, waar de diensten op voorzien zijn, de middelen voor hebben en ook extra personeel voor hebben gekregen. Vanuit het ruimtelijke beleid worden bestemmingen vastgelegd en zullen ontwikkelingen inzake bosuitbreiding ook mogelijk worden gemaakt. Maar het ruimtelijke beleid realiseert die bestemming natuurlijk niet alleen. Daarom moeten we bij die planningsprocessen ook bekijken hoe we diverse publieke en private actoren daarbij betrekken.

Binnen mijn eigen bevoegdheden zal ik er dan ook voor zorgen dat er een maximale synergie is met de investeringsbudgetten en de prioriteiten voor natuur- en bosuitbreiding, landinrichting en natuurinrichting van het Agentschap voor Natuur en Bos en de VLM.

De 1000 hectare bijkomend toegankelijk groen in de Vlaamse Rand rond Brussel wordt langs de ene kant geoperationaliseerd via diverse groene herbestemmingen, die ook in het ruimtelijk uitvoeringsplan voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB) zijn aangenomen. U weet dat de Raad van State een cluster had vernietigd. Die hebben we reeds hernomen in de Vlaamse Regering. Langs de andere kant doen we dat via concrete inrichtingsinitiatieven die de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) uitwerkt in het landinrichtingsproject voor de Vlaamse Rand. En natuurlijk is er ook het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), dat de groene gordel versterkt.

De ambitieuze doelstelling van die 1000 hectare bijkomend openbaar toegankelijk groen wordt projectmatig aangepakt. Er zijn vier strategische sporen. Het eerste is: de prioriteiten worden bepaald door de opportuniteiten op het terrein. Twee: er wordt ingezet op de subsidiëring van lokale initiatieven in samenwerking met de gemeentebesturen. We geven dus middelen. U weet dat dat ook gebeurt uit het Boscompensatiefonds. Drie: er wordt ingezet op de samenwerking met de terreinbeherende verenigingen. En vier: er is samenwerking met private eigenaars.

Het spreekt voor zich dat de realisatie van dergelijke ambitieuze projecten een impact heeft op de diensten. Het ANB organiseert zich daarop, om dat projectmatig gebiedsgericht aan te pakken. Het VSGB zal de komende jaren een van de grote prioriteiten zijn, uiteraard naast Natura 2000. Momenteel wordt door het ANB een projectplan uitgewerkt voor het VSGB. Naast een voltijdse projectcoördinator zullen daarvoor nog andere specifieke medewerkers worden aangeduid. Ze zullen zeker ook de plaatselijke regiobeheerders met hun specifieke terreinkennis inschakelen. De hernieuwde werking van het ANB zal op 1 juli van start gaan. De planning is gespreid over vijf jaar.

Een eerste raming is in opmaak, samen met het projectplan. Naast investeringen in terreinaanleg – ik denk aan bos, park, natuur en onthaal – zal een belangrijk deel gaan naar het verwerven van grond. Dat laatste zal afhankelijk zijn van de vorderingen in het afbakeningsproces. Verder zal ook de realisatiegraad van andere partners essentieel zijn. De gronden moeten ook beschikbaar zijn.

Jaarlijks is een investeringsbudget beschikbaar in de begroting van het ANB. Tijdens de vorige legislatuur werd in het kader van de implementatie van Natura 2000 beslist dat 85 procent dient te worden besteed aan de realisatie van Natura 2000. Een aantal gebiedsgerichte acties binnen het VSGB zullen overlappen met doelstellingen van Natura 2000. Er zullen mogelijkheden zijn om die budgetten ook daarvoor te gebruiken.

Er is inderdaad een Boscompensatiefonds. Het heeft te maken met projectoproepen. Mijnheer Sanctorum, u weet dat we het Boscompensatiefonds in de vorige legislatuur meer hebben opengesteld voor lokale besturen. We vragen om initiatieven in te dienen. We hebben vastgesteld dat er in 2014 minder aanvragen waren. We denken dat het misschien te maken heeft met de opstart van de legislatuur.

Het Boscompensatiefonds heeft een oud zeer. Dat heb ik al vaker gezegd, maar ik heb de indruk dat het selectief wordt vergeten. Jammer genoeg zit er meer geld in, maar kunnen we het niet uitgeven omdat het een ESR-effect heeft. We kunnen er niet aan. We kunnen maar uitgeven wat er in een jaar is binnengekomen. Die vraag is al herhaaldelijk gesteld aan de Vlaamse Regering

en aan de minister van Begroting, ook in de vorige legislatuur. Dat stuit telkens op een njet. We kunnen die middelen daarvoor dus niet aanwenden. Als we meer uitgeven, zien we dat in de begroting als een extra inspanning die we met zijn allen moeten doen. Dat is de stand van zaken. We nemen het ter harte. We zullen er verder aan werken.

In de vorige legislatuur heb ik ook al gezegd: als iemand dé oplossing heeft om de middelen van het Boscompensatiefonds te besteden zonder effect op de begroting, en waarmee ook de minister van Begroting akkoord kan gaan, hoor ik het heel graag. Dan zullen we dat met heel veel plezier ter harte nemen.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp·a): Dank u wel, minister, voor uw uitleg. Een deel wist ik ook, uiteraard. Er gaat een complex planningsproces aan vooraf. Naar goede Vlaamse traditie wordt er heel zorgvuldig aan gewerkt, met heel veel partners. Er wordt gezocht naar een evenwicht, wat dikwijls een moeilijke oefening is. Toch is de vorige regering erin geslaagd en hopelijk zal ook deze regering erin slagen om verschillende GRUP's vast te stellen waarin het evenwicht wordt gevonden. Uiteraard moeten alle partners er zich dan bij neerleggen en niet nog eens de juridische weg op gaan. Die situatie kennen we allemaal. We zitten gewoon in een complexe procedure.

Maar de knoop zit daar: als we het allemaal hebben afgerond en er is een juridisch zeker GRUP, loopt het mis bij de uitvoering ervan. Dat heeft te maken met de inzet van mensen en middelen. We moeten nadenken hoe we dat kunnen versnellen. Als we voort blijven werken op hetzelfde tempo van de voorbije jaren, gaan we er niet in slagen om de vooropgestelde hectaren bosuitbreiding te realiseren. Dan blijft het een vrome wens en moeten we praten over hoe we in de toekomst omgaan met planningsprocessen en zorgen dat de doelstellingen ten minste worden gehouden. Dat schoof de heer Vandaele naar voren. Maar dat is toch een zeer defensieve houding.

Minister, kunnen we niet extra inspanningen leveren in de inzet van mensen en middelen om wat planningsmatig is afgesproken, op het terrein te realiseren? Ik denk aan samenwerking met heel wat partners. U hebt een aantal overheidspartners opgesomd. De VLM, maar bijvoorbeeld ook grote wegbeheerders en diensten voor de scheepvaart hebben een taak te vervullen.

De realiteit leert ons dat het niet altijd als hoogste prioriteit op hun agenda staat als het erop aankomt om middelen vrij te maken om het bos in de praktijk te realiseren.

Ik wil ook verwijzen naar een aantal partners op het terrein die ook bondgenoten voor u kunnen zijn. We denken aan de bosgroepen, aan Natuurpunt, aan de Bond Beter Leefmilieu. Ik zou u toch nog eens willen aanraden, minister, om nog eens met deze mensen aan tafel te gaan zitten en om te bekijken hoe we op het terrein de uitvoering beter kunnen realiseren. Ze hebben er echt wel concrete ideeën en suggesties over. Ook zij hebben met vallen en opstaan geleerd. Ik zou suggereren om met hen de dialoog daarover verder aan te gaan en om ons ervan op de hoogte te stellen of er goede argumenten uit komen die we als parlement mee kunnen ondersteunen en realiseren.

Natuurlijk komt het ook altijd aan op centen. We weten dat net bij die partners de voorbije jaren de vleugels voor een stukje werden afgeknipt. Ze hebben minder middelen beschikbaar gekregen voor hun werking. Ze hebben minder middelen die kunnen worden vrijgemaakt om bossen aan te kopen en te beheren. Ook daar wil ik aandringen dat u er met hen de dialoog over aangaat om te bekijken of er niets aan die situatie kan worden gedaan. Op het terrein hebben ze dikwijls wel de mogelijke mankracht, via vrijwilligers, om zaken te realiseren die de overheid niet kan realiseren in dezelfde tijdsperiode.

Ik weet, minister, dat de minister van Begroting u altijd naar huis stuurt met de mededeling dat het Boscompensatiefonds niet verder kan worden gebruikt omdat het een ESR-impact heeft. De middelen die de voorbije jaren zijn binnengekomen, mogen niet worden uitgegeven omdat ze dan als uitgave worden aangegeven.

Ik zou u willen stimuleren, minister, om niet langer akkoord te gaan met dat antwoord. Het is echt geen oké antwoord. Elke uitgave die de Vlaamse overheid doet, heeft een ESR-impact. Als we de doelmatigheid en de maatschappelijke wenselijkheid van onze uitgaven alleen maar afmeten aan de hand van de vraag of ze al dan niet een ESR-impact hebben, dan kunnen er geen politieke keuzes meer worden gemaakt. In dat geval worden alle politieke keuzes gemaakt door de minister van Begroting en dat lijkt me toch te veel macht voor één persoon.

We kiezen voor een collegiale regering om duidelijke keuzes te maken en politieke prioriteiten te leggen. Ik weet dat het voor u een politieke prioriteit is, dat staat ook in het regeerakkoord, om de bosuitbreidingen door te voeren. Ik verzoek u daarom om de minister van Begroting te overrulen en om op zoek te gaan naar bondgenoten in de regering. Als ik hier de heer Vandaele hoor, ben ik zeker dat u bondgenoten zult vinden. U kunt samen de minister van Begroting overrulen en eisen dat de middelen die de voorbije jaren in het Boscompensatiefonds gekomen zijn, ook kunnen worden aangewend in de toekomst. Ze mogen niet op een dode rekening staan, want dan brengen ze geen geld op en kunnen ze niet gebruikt worden voor de doelstelling waarvoor ze maatschappelijk bedoeld zijn en waarvoor dit parlement het Boscompensatiefonds gecreëerd heeft. Ik steun u daar voor 100 procent in. Ik zal u helpen om andere partners in de regering mee te overtuigen om het dogma te doorbreken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik wil graag aansluiten bij wat mevrouw Lieten zegt.

Minister, u gaf een aantal voorbeelden van ruimtelijke uitvoeringsplannen die in de maak zijn, maar dat is natuurlijk het punt. We hebben ook op dat vlak nog een achterstand, maar als we al iets doen, is het planologisch. Het is enkel daar dat we stappen vooruit zetten. De realisatie is vaak een ander paar mouwen.

Wat betreft het Boscompensatiefonds. U hebt dat gezegd, we weten dat, er zit iets fout. We kunnen het niet aanboren wanneer we dat willen. Ik heb het daar moeilijk mee. We hebben het toch altijd min of meer als een heilig principe beschouwd. Ik kijk ook even naar de voorzitter, want we hebben het onlangs in een debat in Antwerpen ook gehad over de saneringsbijdrage. Het is de bedoeling als men mensen om geld vraagt voor een bepaald doel, het geld ook daarvoor wordt gebruikt. Af en toe is dat anders, maar dat klagen we dan ook altijd aan. Ook hier geldt dat als we geld ophalen om bos te compenseren, het vooral ook daarvoor moet worden gebruikt. Als dat om technische redenen, door de opbouw van het fonds of ESR-matig, niet lukt, dan moeten we dat bekijken. Met het Planbatenfonds kunnen we het blijkbaar wel en met het Rubiconfonds eigenlijk ook. We moeten hier ook een oplossing voor bedenken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Voorzitter, wat ik, ik veronderstel samen met de collega's, mis in uw antwoord, is het perspectief. Ik mis het perspectief om te realiseren waartoe we ons hebben geëngageerd. U geeft de boodschap dat u ermee bezig bent. We twijfelen daar niet aan. De vraag is wanneer we onze eigen doelstelling nu eindelijk eens zullen halen.

Voor een aantal technische moeilijkheden speelt u de bal terug. U zegt: "geef me een oplossing". Ik denk dat er hier wel een aantal kandidaat-ministers zijn op deze banken om uw rol over te nemen, maar zo gaat het natuurlijk niet. U bent minister. U moet een oplossing bedenken.

Ik sluit me aan bij de heer Vandaele, er bestaat selectieve creativiteit. Voor het Boscompensatiefonds is er een probleem en er bestaat geen oplossing voor. Als ik dan zie wat wel kan voor het Rubiconfonds en het Planbatenfonds! Maar ook voor de compensatie voor de energie-intensieve industrie vanuit het Vlaams Klimaatfonds of Hermesfonds, waar eigenlijk te weinig middelen in zitten, zijn er middelen. Er wordt in een heel grote compensatie voorzien voor de industrie. Daarvoor worden er wel oplossingen verzonnen, ook al is er ook daarvoor eigenlijk niet genoeg geld. Toch wordt er een creatieve oplossing voor gevonden. Wellicht is dat doordat mensen van de intensieve industrie vaak aan de deur staan van de kabinetten en van de Vlaamse Regering met de vraag naar een oplossing. De bossen kunnen dat spijtig genoeg niet. Ik denk en vrees dat dat de eerlijke analyse is.

Tot slot, minister: het gaat niet alleen over het niet halen van onze doelstellingen. Er bestaat een tendens van afbouw van natuurbeleid. De conceptnota rond het financieringsbesluit moet nog naar het parlement komen. We hebben er in het verleden al over van gedachten gewisseld. Die onderhandelingen zijn nog bezig. De conceptnota is nog in de maak. Maar het is duidelijk dat er een soort besparingsoperatie in zal gebeuren. De ondersteuning van het natuurbeleid zal worden afgebouwd. Daarmee zullen we onze doelstellingen helemaal niet halen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Sanctorum, we zullen de discussie hier wel voeren, maar het Natuurdecreet zoals het is goedgekeurd door het parlement in de vorige legislatuur en de uitvoeringsbesluiten waaraan binnenkort wordt gewerkt, hebben niets, maar dan ook niets te maken met besparingen of afbouw van natuurbeleid. Ik laat die uitspraken voor u, daar heeft het helemaal niets mee te maken. Ik vind het heel jammer dat u dat zo laat uitschijnen.

Ik kaatste daarnet de bal terug met: "Als de oplossing er is, graag". Wel, ik heb ze niet gehoord. Alle andere voorbeelden van fondsen die hier worden aangehaald, hebben hetzelfde probleem. Zo uitzonderlijk is dat dus niet. Stel dat we van vandaag op morgen een oplossing hebben en dat we de bedragen die in het Boscompensatiefonds zitten, kunnen vrijmaken en dat we die in de komende jaren zullen uitgeven, dan moet je dat ook gebiedsgericht aanpakken. Overleg plegen gaat zomaar niet van vandaag op morgen. We gaan niet plots massaal veel gronden onteigenen en van vandaag op morgen bebossen. Zo werkt dat niet. Misschien klinkt het heel simpel dat dat zo kan.

Ik ben nog geen jaar bezig op Ruimtelijke Ordening. Ondertussen hebben we al heel wat van die ruimtelijke uitvoeringsplannen weer op de sporen gezet. Dat is de eerste stap. Zodra het goed is ingekleurd, kun je vooruit met de uitvoering op het terrein. Dat zullen we ook doen en in de komende jaren voortzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het effect van milieulessen op school – 1755 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Minister, in een artikel las ik dat de onderzoeksgroep Edubron van de Universiteit Antwerpen in opdracht van de Vlaamse overheid een studie uitvoerde naar de effecten van milieulessen en andere milieu-initiatieven op school. Volgens de onderzoekers lijken de milieulessen hun doel te missen. De kennis die de jongeren krijgen, leidt volgens hen immers niet tot milieuvriendelijker gedrag. Ondanks de initiatieven hebben tieners amper voeling met natuur, planten en dieren. Bovendien blijkt ook dat hoe ouder de leerlingen worden, hoe minder voeling ze met de natuur hebben. Opmerkelijk is dat de helft van de middelbare scholieren vindt dat mensen zich te veel zorgen maken over vervuiling en dat amper één op de drie denkt dat zijn welzijn samenhangt met het welzijn van de natuur en een gezond leefmilieu, wat bitter weinig is.

Minister, moeten we uit deze resultaten afleiden dat het huidige beleid er niet in slaagt jongeren warm te maken voor de zorg voor natuur en leefmilieu? Nochtans blijft bewustmaken rond de milieuproblematiek een uitermate belangrijke opdracht. We hebben het in deze commissie al gehad over zwerfvuil. Het aanleren resulteert niet in een conditionerend effect. Welke invloed heeft dit op het beleid dat u uitstippelde? Waar zal er moeten worden bijgeschaafd?

Terwijl kinderen in de lagere school nog kunnen worden gemotiveerd en de bewustmaking daar een groter effect heeft – neem het voorbeeld van burgemeester Lode Ceyskens, waar twee jongeren op eigen initiatief een zeer geslaagde zwerfvuilactie op het getouw hebben gezet –, deemstert dit weg naarmate ze ouder worden. Besluit u daaruit dat er meer moet worden ingezet op het instandhouden van het milieubewustzijn bij tieners?

Minister, verbondenheid en samenwerking tussen leerkrachten zijn belangrijke factoren om een maximaal effect van Milieuzorg Op School (MOS) te sorteren. Het klimaat in de scholen draagt bij tot het effect van MOS op de bewustwording. Plant u in het licht van deze resultaten overleg met uw collega van Onderwijs? Acht u het opportuun om het onderwijspersoneel bewuster te maken van het belang van hun rol en positie in verschillende milieu-initiatieven op school?

Het milieuprogramma op scholen herbekijken lijkt aan de orde. Volgens de onderzoekers is het ook noodzakelijk om buiten de schoolmuren te sensibiliseren. Ik denk vooral aan jeugdbewegingen zoals scouts en chiro, maar ook andere natuur- en jeugdverenigingen. Het huidige beleid lijkt op basis van deze studie niet te volstaan. Welke initiatieven plant u om tegemoet te komen aan die noodzaak?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Nevens, we hebben die studie zelf besteld om naar aanleiding van de actualisering van het Milieu Op School-project te kijken waar we kunnen bijsturen, wat er goed is en wat minder goed. We hebben rekening gehouden met de resultaten, maar die zijn wel genuanceerder dan uit bepaalde berichtgeving blijkt. MOS blijkt wel degelijk een educatieve winst op te leveren, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Het heeft een positief effect bij leerlingen en leerkrachten, zowel op lange als op korte termijn.

Een kanttekening is wel dat MOS een sterker effect blijkt te hebben op de theoretische kennis, en minder op de toegepaste kennis. Men heeft dus het kader wel goed, men weet goed waarover het gaat, maar als men dat dan in de praktijk moet toepassen, scoort men minder goed.

We hebben de bevindingen van die studie dus mee in overweging genomen. De Vlaamse Regering heeft het MOS-programma geactualiseerd, op 26 april 2013. Dat is ondertussen dus ook al van kracht.

Wat waren de voornaamste aanbevelingen en hoe zijn we daarmee omgegaan? Eerst en vooral moet meer worden ingezet op intrinsieke motivatie. Uit de studie is gebleken dat het toekennen van logo's niet een meerwaarde op zich is om gedragsverandering te garanderen. Wat door jongeren wordt gedragen en ook doorleefd is, zal ook meer blijvende resultaten hebben. Daarom wordt meer aandacht gegeven aan die intrinsieke motivatie. Dan is er de vergroening van de schoolruimte zelf, zodat jongeren zich verbonden voelen met de natuur op school. Een school die ik onlangs bezocht, had een eigen kikkerpoel aangelegd. Zulke kleine initiatieven brengen jongeren daar heel concreet mee in contact en geven hun ook de liefde voor de natuur mee.

Dan is er het inzetten op het beleidsvoerend vermogen inzake milieuzorg. Een school die weet waar ze voor staat en weet waarheen ze wil werken, zal ook steviger in haar schoenen staan. Een laatste punt is de doorgedreven leerlingenparticipatie. Zo verwerven leerlingen het eigenaarschap zelf van datgene waarmee ze bezig zijn.

In het nieuwe MOS-programma wordt ook de duurzame ontwikkeling beklemtoond. De focus ligt ter zake op vier uitgangspunten. Men moet leerlingen van bij het begin betrekken, dus inzetten op participatie en leerlinggericht onderwijs. Men moet het hele schoolteam betrekken. Men moet de ruime schoolomgeving betrekken, dus ook jeugdverenigingen, ngo's en lokale besturen. Ook moet er plaats zijn voor emoties: successen vieren, leerpunten niet uit de weg gaan.

Het nieuwe MOS wil ook de uitwisseling verbeteren langs digitale weg, ook met netwerkmomenten. Dat geeft ook meer vrijheid en verantwoordelijkheid aan de MOS-school. De MOS-begeleiders helpen de scholen en werken ook met een intense trajectbegeleiding, om de scholen op die manier ook sterker te maken, met een maximaal draagvlak voor die duurzaamheid in alle lessen en ook in het volledige schoolbeleid. Het komt er dus eigenlijk op neer dat milieu en duurzaamheid in het volledige schoolbeleid mee worden opgenomen.

Er is ook een samenwerking uitgebouwd met andere actoren in de onderwijswereld. De koepels zijn betrokken, de pedagogisch adviseurs, de inspectie. Ook zij hebben die principes dus meegekregen. Uit de studie blijkt dat het MOS-project tot september 2013 vooral de extrinsieke motivatie in het secundair onderwijs in de hand werkte. Dat betekent dat er niet meer moet worden ingezet op het in stand houden van het milieubewustzijn bij tieners, maar dat er op een andere manier moet worden ingezet. Het beleid met betrekking tot natuur, milieu en duurzaamheidseducatie blijft dus niet beperkt tot acties en initiatieven gericht op lagereschoolkinderen. Dat wil ik u ook meegeven. We werken ook voor andere doelgroepen, dus ook voor het secundair onderwijs. Daar werken we met een meer flexibele coaching. Je moet dat natuurlijk op maat van die tieners gaan aanpakken, en niet op een schoolse manier, zoals dat in de lagere school gebeurt. Het beleid en het engagement gaan in dit verband verder dan het plannen van een overleg met mijn collega van Onderwijs, als dat u kan geruststellen. Er is reeds jarenlang een goede samenwerking, en ook heel veel overleg, tussen het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en het Departement Onderwijs en Vorming om dat MOS-programma goed uit te werken. Er is ook een heus MOS-forum. Vanuit LNE worden er ook diverse initiatieven genomen gericht op de bewustmaking en nascholing van het onderwijspersoneel. Ook dat is voor ons dus een aandachtspunt, om de doelgroep op die manier te blijven versterken.

We werken nu dus met MOS 2.0. Om dat beter bekend te maken, hebben we ook samengewerkt met Onderwijs en richten we ons tot de koepels, maar ook tot de onderwijzers zelf. De studie over de educatieve effecten van MOS werd uitgevoerd in de periode van 2012 tot augustus 2013. Naast de conclusies van het onderzoek

werden negen aanbevelingen geformuleerd, die we dus ook hebben meegenomen. MOS stopt ook niet aan de schoolpoort: dat lijkt me ook cruciaal. Het wordt ook opgenomen in de speerpunten, dus dialoog, participatie, het betrekken van de ouders en de ouderverenigingen, maar ook jeugdverenigingen. Dat wordt dus ook allemaal mee opgenomen in dat nieuwe programma.

Mijnheer Nevens, u ziet dat we de conclusies van de studie die we zelf hebben besteld, ook ter harte hebben genomen, en reeds een beslissing tot bijsturing hebben genomen, op basis van die studie.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitvoerige antwoord. De studie heeft overduidelijk aangetoond dat de effecten van MOS tot bij de leerlingen niet doordrongen. U hebt daar natuurlijk op gereageerd, waarvoor dank, en ook voor die initiatieven om die participatie te vergroten. Uit de studie bleek immers inderdaad dat het veel over het MOS-logo ging, maar niet over de achterliggende zaken: het werd enigszins een wedstrijd om het logootje te halen, en daar bleef het dan soms ook bij. Ook het investeren in opleidingen voor onderwijspersoneel is een belangrijk aandachtspunt. Nu stelt men immers vast dat in bepaalde scholen soms één leerkracht dit zich aantrekt, en de rest wat meedoet vanop de zijlijn. Dit project moet worden gedragen, door de directie en het bestuur, maar ook door de leerlingen zelf, en door de ouders. Die participatie is toch van zeer groot belang.

Toch blijf ik nog een klein beetje op mijn honger wat die tieners betreft. We weten ook allemaal dat vandaag nog niet alle scholen meedoen aan dat MOS-project. Er zijn dus nog wat achterblijvers. Ook die tieners blijven een probleem. Ze hebben een andere leefwereld. Dat kwam ook tot uiting in die studie. Voor het lager onderwijs is het geen probleem, daar kan die bewustwording gebeuren. Als men echter eenmaal wat ouder wordt, als men pubert, als men tiener wordt, dan komt die milieuzorg, het gezond leefmilieu, het welzijn van de natuur wat op de achtergrond.

Het is belangrijk om daarop te blijven inzetten en om dat te versterken vanuit die schoolomgeving. Ik vermoed dat u nog een evaluatie zult doen van de initiatieven die u vandaag neemt om die opdracht uit te voeren en dat we in de commissie zullen kunnen terugblikken op de resultaten van de extra inspanningen die u zult doen om de milieuzorg op school verder te ontwikkelen en te verbeteren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de methodiek voor een integrale benadering van landbouw, natuur en erfgoed in AGNAS-processen
– 1763 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, op 19 december 2014 nam de Vlaamse Regering kennis van uw voorstel inzake een geoptimaliseerde AGNAS-werking (afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur). Hierin kondigt u een aantal initiatieven aan om de inhoudelijke lijnen van het planningsproces te optimaliseren. Dat lijkt mij een goede zaak.

Nu is het zo dat in bepaalde gebieden – naast landbouw, bos en natuur – ook erfgoed en landschap belangrijke sectoren zijn. Daarom werd in het verleden

beslist om in deze planprocessen een integrale benaderingsmethode te hanteren en erfgoed van bij de start mee te nemen in het planproces. In de motie naar aanleiding van uw beleidsnota Omgeving vroegen wij daarom ook om bij deze geïntegreerde gebiedsontwikkeling nog meer in te zetten op multifunctioneel ruimtegebruik en het verweven van functies.

In bepaalde gebieden, zoals bijvoorbeeld de Zwinpolders, wordt het landschappelijk karakter gekenmerkt door een open, bouwvrij agrarisch gebied met tal van sloten en grachten. In andere gebieden van de open ruimte zullen het dan weer eerder dreefstructuren, beboste heuveltopjes en kleine landschapselementen zijn die het erfgoedlandschap definiëren en vormgeven. Voor de frontstreek zullen nog andere elementen een rol spelen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan oorlogsrelicten, landschappelijke elementen, bunkers, kerkhoven enzovoort.

We weten allemaal dat enkel een dergelijke integrale benadering tot echte resultaten kan leiden. Het komt erop aan om die puzzel in overleg en op een verstandige manier te leggen. Bij het uitwerken van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) moet in deze gevallen worden gezocht naar een evenwichtige werkwijze om de erfgoed- en landschapswaarden mee te verankeren in stedenbouwkundige voorschriften. Ik denk niet dat het de bedoeling kan zijn om hierbij louter bouwvrije gebieden aan te duiden. Dat lijkt mij niet nuttig.

Minister, op het AGNAS-coördinatieplatform van 12 juni 2014 werd een conceptnota en conceptplan besproken voor de verdere aanpak van het GRUP voor de frontstreek. De nota beschrijft een methodiek inzake de differentiatie van de bestemmingen en de wijze waarop erfgoedelementen en definitief aangeduide ankerplaatsen daarin kunnen worden vertaald als erfgoedlandschappen. Volgens de nota van 2014 is het de bedoeling om de voorgestelde methodiek, die min of meer ook gehanteerd werd bij het inmiddels goedgekeurde GRUP Zwinpolders, ook in andere planprocessen te gaan gebruiken.

Minister, op welke manier zullen de erfgoed- en landschapswaarden worden verankerd in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor het buitengebied? We komen ze namelijk op verschillende momenten en verschillende plaatsen tegen.

Op welke manier zal men hierbij vertrekken van een gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie, met aandacht voor aspecten als verweving van functies, leefbaarheid van de landbouw en de kernen en de realisatie van natuurdoelstellingen?

Ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

De heer Lode Ceysens (CD&V): De heer Vandaele zegt dat de integrale benadering de juiste is, de weg die we moeten volgen. Ik ben het helemaal met hem eens.

Maar dan moeten we wel consequent zijn en niet twee vragen eerder roepen waarom één specifieke sector niet vooruitgaat. Ik denk dat we alles moeten inzetten op die integrale benadering.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil graag zelf een kleine vraagstelling toevoegen. Het verhaal van de integrale benadering wordt hier duidelijk gedragen. Anderzijds is er het verhaal van het instrument ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Op andere momenten in deze commissie hebben we al discussie gevoerd over hoever we in detail moeten gaan in een bepaald RUP. Soms rijden we ons vast in bepaalde evoluties. Ik stel me dan de vraag of het wel het aangewezen instrument is om alles in detail vast te leggen.

Het element van integrale discussie en bespreking lijkt mij inderdaad een fundamentele zaak waarvoor het parlement een duidelijk draagvlak kent.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, de integrale en geïntegreerde aanpak, maar ook heel gebiedsgericht, is natuurlijk de essentie van het volledige proces dat we doorlopen wanneer we die gebieden afbakenen van de natuurlijke en agrarische structuur. Mijnheer Vandaele, dat is al afgesproken bij de start, in 2003. We hebben altijd de ambitie gehad om gebiedsgericht geïntegreerd te zijn. Het is dus wat eigenaardig dat u daar één element uit haalt en vraagt of dat daarbij wordt betrokken. Uiteraard worden alle elementen mee in overweging genomen bij zo'n afbakening.

Landschap is dus een belangrijk en essentieel gegeven bij de afweging van die ruimtelijke ingrepen. Het behoud en de versterking van de diversiteit en de herkenbaarheid van de landschappen in Vlaanderen is een van de uitgangspunten.

Via het formuleren van specifieke ruimtelijke concepten en doelstellingen voor bepalende waardevolle landschappen en erfgoedelementen worden die buitengoedregio's afgebakend. Dat is onderbouwd op basis van de kennis die onder andere uit de landschapsatlas bestaat. Aan de opmaak van die visies is een zeer intensief en uitgebreid overlegproces voorafgegaan, waarbij iedereen betrokken is. Het gaat over verschillende administraties, lokale besturen, middenveldorganisaties, landbouw, natuur, bos, landschap, erfgoed, water enzovoort.

Het is ook goed dat het coördinatieplatform AGNAS nadenkt over de relatie landbouw, natuur, landschap en erfgoed, onder meer in het platform dat u daarnet zelf hebt vermeld.

U weet ook dat de visies in de dertien buitengebiedregio's op zich politiek door de Vlaamse Regering niet worden gevalideerd, maar wel de operationele uitvoeringsprogramma's. Ook het conceptplan van het coördinatieplatform van 12 juni 2014 is niet op politiek niveau besproken. De voorbije jaren hebben we deze uitdaging wel via andere aspecten op politiek niveau erkend.

Procesmatig hebben we door het plan van aanpak van AGNAS een coördinatieplatform en een planningsteam in het leven geroepen. In juni komen die terug samen. Dat is administratieoverschrijdend. Inhoudelijk keurt de Vlaamse Regering de RUP's goed in uitvoering van de beslissingen. In deze RUP's werken landschap en erfgoed door. In de praktijk wordt er dus al in voorzien. Ik denk bijvoorbeeld aan ankerplaatsen onroerenderfgoedrichtplannen die al worden meegenomen.

De keuze van de grondbestemmingen is mee bepaald door de landschappelijke structuur en de principes van erfgoed. Ik denk aan het vaak gebruikte typevoorschrift 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde'. Dat is een typische grondbestemming waarbij landbouw, natuur, erfgoed en landschap nevensgeschikt zijn. Er zijn er ook andere zoals bouwvrij agrarisch gebied of agrarisch gebied met overdruk natuurverweving. In vele gevallen versterken de elementen vanuit de visie op landschap de gewenste natuurlijke en agrarische structuur, bijvoorbeeld het behoud van het open karakter van een cultuurhistorisch landbouwlandschap of het vrijwaren van een netwerk van kleine landschapselementen in een natuurverwevingsgebied.

In sommige gevallen kan de cultuurhistorische context ook mee de ruimtelijke keuzes bepalen. Zo kan een bepaalde zone niet voor bosuitbreiding in aanmerking komen om bepaalde zichten of typische open landschappen te bewaren. Er zit dus

wel wat tegenstrijdigheid in uw aansluiting bij de vorige vraag en deze vraag om uitleg. Soms blijkt het nodig of nuttig om gebiedsspecifieke stedenbouwkundige voorschriften of aanduidingen op het plan te maken in functie van behouden elementen of componenten. Dat gebeurt via de aanduiding van puntlijn of vlakvormige elementen in overdruk. Dat is bijvoorbeeld in het GRUP Zwinpolder zo gebruikt maar ook in het GRUP Dijlevallei. De selectie van deze elementen is steeds een gebiedsspecifieke afweging die bij de opmaak van het RUP gebeurt. Het gaat in principe ook steeds om ruimtelijk, morfologisch bepalende elementen. Het is belangrijk dat we zeer concreet, helder en specifiek in de stedenbouwkundige voorschriften benoemen waarover het precies gaat.

We moeten inderdaad een evenwicht vinden. Als we te gedetailleerd in de voorschriften zijn, zitten we vast op het terrein. Anderzijds willen we ervoor zorgen dat de landschappen bewaard blijven. Er moet naar een evenwicht worden gezocht. Duidelijkheid, rechtszekerheid, zowel naar vergunningverlenende overheid als naar eigenaars en gebruikers is essentieel. Die afweging wordt altijd gemaakt. We merken dat deze werkwijze een situatie oplevert die houvast en zekerheid biedt. Het is beter dan dat het was op de gewestplanbestemming.

In uitvoering van het regeerakkoord zijn we bezig met het inventariseren van alle landschap- en erfgoedaspecten in ruimtelijke plannen om na te gaan of de typevoorschriften moeten worden aangepast. Hierin dienen onzes inziens ook rechtszekere en duidelijke voorschriften worden opgenomen om onroerend erfgoed op een rechtszekere manier te vertalen in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ik deel uw zorg, mijnheer Vandaele, maar het zit vervat in het proces en het concept. We moeten zoeken naar een evenwicht tussen voldoende rechtszekerheid en werkbaarheid, en dat proberen we in de RUP's tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u geeft de indruk alsof ik mezelf heb tegengesproken. Het ontgaat me geheel waar dat gebeurd is. Ik heb daarnet gepleit voor voldoende planologische bestemmingen van bos en voor voldoende realisatie ervan. Dat staat geen integrale benadering in de weg. Er moeten altijd afwegingen worden gemaakt en overlegd worden. Ik zie niet in waar ik mezelf heb tegengesproken, maar ik kan me vergissen.

U verbaast er zich ook over dat ik de vraag stel of het erfgoedelement wordt meegenomen in de integrale benadering bij het opmaken van RUP's enzovoort. U zegt dat dat vanzelfsprekend is. Mijn vraag is ingegeven door enkele concrete voorbeelden uit de praktijk. In Ieperboog-Zuid weegt het erfgoedelement zwaar door en er is al heel wat commotie geweest. Het GRUP is gestart in 2011 en veroorzaakte ongerustheid in de regio. Er was de vrees dat alles zou worden dichtgetimmerd, dat er niets meer zou kunnen en dat het bouwvrij zou worden. Het doet me plezier dat dit niet het denkkader is en dat er wordt gestreefd naar een aanpak op maat waarin alle elementen in overweging worden genomen. Andere voorbeelden zijn de Zwinpolder en de Spoelberg in Tielt, waar het een succesvolle methodiek is gebleken om iets te bereiken. Blijkbaar lukt het niet in Ieperboog-Zuid en loopt het vast. Zal de Vlaamse Regering een tussentijdse beslissing nemen over de voortgang van het GRUP Ieperboog-Zuid, zoals vooropgesteld in juni 2014? Dat is alweer bijna een jaar geleden. Welke knelpunten ziet u nog in het planningsproces? Komt er op korte termijn een plenaire vergadering? Als u dat niet zo weet, mag u me dat antwoord ook schriftelijk bezorgen.

Ik stel deze vraag omdat, ook al zijn we het eens over de methodiek, het niet altijd goed werkt op het terrein.

De voorzitter: Mijnheer Vandaele, u weet dat het niet de bedoeling is om een individuele GRUP in de commissie te bespreken. Ik stel u dus voor om een schriftelijke vraag in te dienen. De vraag naar een integrale benadering was een algemene vraagstelling.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik ben blij dat u benadrukt hebt dat het een evenwichtig verhaal is. Een GRUP is een bepaald instrument dat bepaalde voordelen heeft, maar ook bepaalde nadelen. Een aantal weken geleden hebben de heer Ronse en ik nog aangehaald dat we er ons soms ook mee vastrijden. Sommige dingen horen misschien beter niet in een GRUP thuis maar in andere 'sectorale' afspraken.

Ik ben dus blij dat na de integrale discussie ook die evenwichtsoefening en afweging gebeurt. Misschien ligt daar de oplossing.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, het dossier dat u besprak, is inderdaad vastgelopen in de vorige legislatuur. In juni zal het coördinatieplatform een overzicht maken van de prioriteiten om GRUP's op te maken. Op basis daarvan zullen we nagaan welke we prioritair zullen aanpakken. Het klopt dat er nog een aantal grote knelpunten zijn, ook bij dat individueel dossier. Het is een voorbeeld van hoe men gebiedsgericht naar een consensus probeert te werken en hoe het wel eens kan wringen. Er zijn soms tegengestelde visies en belangen, wat ervoor zorgt dat die processen niet altijd even snel vooruitgaan. Mocht het simpel zijn, zou het al opgelost zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie en bijsturing van het decreet houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten – 1778 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

De heer Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, op 31 maart verscheen in De Standaard een artikel over het stijgend aantal leegstaande bedrijfspanden in Vlaanderen. In dit artikel wordt terecht een problematiek aangehaald, ondanks enkele fouten in de analyse. De cijfers waar De Standaard en ook de heer Vanbesien naar verwijzen, zijn namelijk zowel een onderschatting als een overschatting van het probleem.

Wat de onderschatting betreft, gaat het over het aantal geregistreerde bedrijfssites op de inventaris, zowel voor leegstand als verwaarlozing. Bepaalde sites kunnen om een of beide redenen opgenomen zijn, maar in de praktijk zijn het er vaak meer, want niet alle sites staan op die inventaris. Het probleem kan dus nog erger zijn dan het werd voorgesteld. Anderzijds is er ook een overschatting van de oppervlakte. In die inventaris staan er een aantal panden op basis van de perceelsoppervlakte en niet op basis van de vloeroppervlakte of bebouwde oppervlakte. Er zijn dus twee conclusies: niet alles geloven wat in De Standaard staat of niet alles geloven wat de heer Vanbesien zegt.

De kern van het verhaal is echter wel duidelijk: we moeten veel meer inzetten op activering en reactivering van bedrijfsterreinen en bedrijfsgebouwen. Tegelijk moeten we inzetten op effectieve realisatie van nieuw geplande bedrijventerreinen.

En hierbij mogen de vestigingsvoorschriften niet té stringent zijn, anders raken ze toch niet ingevuld. In totaal zijn al meer dan 1200 hectare nieuwe bedrijventerreinen aangeduid in verschillende gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Hiervan is intussen amper 10 procent bouwrijp. Het is duidelijk dat veel meer moet worden ingezet op realisatie en activering van deze terreinen.

De Vlaamse overheid neemt sinds 1995 maatregelen waarmee zij een bijdrage wil leveren aan het voorkomen van leegstand en verwaarlozing van dit soort bedrijfsgebouwen. Leegstaande bedrijfsgebouwen vormen vaak een smet op onze leefomgeving. Zij staan jarenlang te verkommeren en trekken zwerfvuil en vandalisme aan. Deze gebouwen nemen ruimte in die niet gebruikt wordt. Ondertussen blijven we aan de randen van de steden steeds nieuwe gronden bebouwen. Ik ga dus akkoord met de noodkreet van de heer Vanbesien.

Jaarlijks stijgt het aantal panden op deze inventaris, maar dat ligt volgens mij ook aan een betere inventarisatie en opvolging door de gemeenten en de Vlaamse administratie. Het gaat trouwens om allerlei types van bedrijfsgebouwen op percelen vanaf 500 vierkante meter: industriegebouwen, leegstaande landbouwschuren, kantoorgebouwen, handelspanden.

Het regeerakkoord voorziet in een evaluatie en grondige aanpassing van het decreet Leegstand en Verwaarlozing. Hierbij wordt duidelijk ook aangegeven dat we meer moeten inzetten op herbenutting in functie van nieuwe economische activiteiten. Het regeerakkoord voorziet ook in een eventuele aanpassing van bestaande instrumenten om leegstand effectief aan te pakken.

Minister, wat is de verhouding tussen de verschillende types van bedrijfsgebouwen – industrie, landbouw, handel, kantoren – op de inventaris? Zijn er verschillen merkbaar tussen de vijf Vlaamse provincies? Op welke termijn en op welke manier zult u het decreet bijsturen om ervoor te zorgen dat leegstaande bedrijfsgebouwen op korte termijn opnieuw worden ingeschakeld in functie van nieuwe bedrijfsactiviteiten?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de problematiek die door de heer Ronse wordt geschetst, is ook aan bod gekomen in de verschillende werkgroepen die zijn opgestart rond het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Ik zit per toeval in een van die werkgroepen voor de regio Meetjesland. Daar werd ook de problematiek naar voren geschoven van het zoeken naar manieren hoe we leegstaande of verwaarloosde bedrijfsgebouwen, al dan niet gelegen op een industrieterrein of in een woonkern, beter kunnen benutten. Ik wou gewoon de vraag stellen in hoeverre het departement Ruimte Vlaanderen betrokken wordt bij het opmaken van een dergelijke databank. Veel investeerders of ondernemers die op zoek zijn naar een goede locatie voor een onderneming, kijken eerst en vooral uit naar een industrieterrein. Maar in veel gemeenten zijn industrieterreinen volgebouwd of is er geen ruimte meer. Dan wordt er vaak gezocht naar ruimte in de woonkern bijvoorbeeld als een ambachtelijke activiteit daar ook mogelijk is. Ik vraag me af of er een performante databank bestaat.

Die ondernemer is natuurlijk niets met de inventaris leegstand, want hij kan die niet consulteren omdat die enkel bestemd is voor de stedenbouwkundige diensten en Ruimte Vlaanderen. Een zeer performante databank met een overzicht van potentieel leegstaande bedrijfsruimten die kunnen worden ingevuld met een bepaald type van activiteit, zou interessant zijn. Ik weet niet in hoeverre bijvoorbeeld het Agentschap Ondernemen of Ruimte Vlaanderen bezig is met een dergelijke databank en of die in de maak is.

Mevrouw Tinne Rombouts (CD&V): Een databank is een belangrijk element. Als we effectief noden zien, stel ik me de vraag, zowel vanuit Vlaanderen als vanuit de lokale besturen, of we kennis hebben van eventuele voorbeelden uit het buitenland hoe men aan herstructurering van bedrijventerreinen werkt. Dat is een knelpunt dat niet enkel in Vlaanderen bestaat. Hier stellen we vast dat het niet evident is, ook niet als lokaal bestuur, om een coördinerende of stimulerende rol te kunnen spelen op bedrijventerreinen om er eventueel herstructureringen te doen. Dit is voornamelijk omdat we met private eigenaars zitten, met hun eigen belangen en eigen vragen. Misschien is het interessant om eens over de grens te kijken om te zien of daar andere instrumenten bestaan om die coördinerende rol te kunnen opnemen en het individuele belang deels te kunnen overstijgen om de bedrijventerreinen opnieuw meer spirit in te blazen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Ronse en andere collega's, dank u wel, want dit is een terechte bekommernis en een van de grote uitdagingen waar we voor staan de komende jaren, om te voorkomen dat we nieuwe open ruimte moeten aansnijden. We moeten zeker inzetten op hergebruik of herbestemming van de leegstaande industrie- en landbouwgebouwen.

Mijnheer Ronse, uw eerste vraag is meer stof voor een schriftelijke vraag. Ik heb het overzicht per provincie bij. Het is een hele tabel, die ik zal overhandigen aan het commissiesecretariaat zodat ze ter beschikking kan worden gesteld.

Het is misschien wel zinvol om een aantal grote lijnen te overlopen. Het overzicht gaat over 2356 leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimtes die in 2014 werden opgenomen in de inventaris. Het gaat om bedrijfsruimtes die ofwel leegstaan, ofwel kenmerken van verwaarlozing vertonen, ofwel beide.

Wat zijn de voornaamste vaststellingen? Uit het overzicht valt op dat leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimtes binnen landbouw-, jacht- en aanverwante diensten prominent aanwezig zijn in alle Vlaamse provincies. Maar voor West-Vlaanderen maken ze ruim een derde van het totaal aantal opgenomen bedrijfsruimtes in de provincie uit. Voor de andere provincies gaat het over ongeveer een vierde.

Als we kijken naar kleinhandel, exclusief auto's en motorrijwielen en reparatie consumptieartikelen, zien we dat er veel leegstand en verwaarlozing voorkomt op Vlaams niveau. Bijna 12 procent van het totaal aantal opgenomen bedrijfsruimtes kan aan deze categorie worden toegeschreven. Op provinciaal niveau varieert dit sterk: 8,06 procent in Vlaams-Brabant en 19 procent in Limburg.

Een volgende categorie is die van de vervoersondersteunende activiteiten. Daar schommelt het percentage ook enorm. In West-Vlaanderen is dat maar 0,20 procent en in Antwerpen 8,8 procent. Je ziet daar dus zeer grote regionale verschillen.

Het relatief hoge percentage aan leegstaande verwaarloosde bedrijfsruimtes binnen de categorie textiel, is heel sterk aanwezig in Oost- en West-Vlaanderen. Dat is historisch gegroeid.

Collega, u vraagt ook naar initiatieven. Er zijn recent initiatieven genomen. Er is recent een aanpassing gebeurd aan het decreet. Recent is natuurlijk relatief, namelijk 5 juli 2013. Dat is nog niet zo lang geleden, in de vorige legislatuur. Talrijke knelpunten werden opgelost in die decreetswijziging. Dat is pas in werking getreden op 1 januari 2014. Dat is nog maar recent. Op 1 januari 2014 zijn ook de bepalingen van de Vlaamse Codex Fiscaliteit die betrekking hebben op de bedrijfsruimtes, in werking getreden. De voornaamste decreetswijziging betrof

een wijziging van de definitie van eigenaar, het onderscheid tussen bedrijfsruimtes, duidelijke afspraken in verband met het tijdstip van de vaststelling en dergelijke meer.

Gelet op het feit dat dat nog niet zo lang loopt en de korte tijdspanne waarin het in de praktijk werkt, wordt voorgesteld om toch nog even te wachten om te kijken wat dat in de praktijk geeft en dan tot een evaluatie over te gaan en te zien of er aanpassingen moeten gebeuren.

Het is een illusie te denken dat alle leegstaande of verwaarloosde bedrijfsruimtes op korte termijn opnieuw kunnen worden ingeschakeld voor bedrijfsactiviteiten omdat we te maken hebben met stedenbouwkundige voorschriften. Daar knelt soms het schoentje. Het kan gaan over geldende stedenbouwkundige voorschriften van een gewestplan, een bijzonder plan van aanleg (BPA) of een gemeentelijk, provinciaal of gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).

Verscheidene herbestemmingsprojecten tonen aan dat de sanering van een leegstaand gebouw, bijvoorbeeld een brouwerij of een mouterij in stads- of dorpskern, resulteert in een herbestemmingsproject met onder andere woningbouw. Daar zijn er soms knelpunten voor wat betreft de infrastructuur. Het is maar een voorbeeld van hoe dit niet altijd evident is. U hebt gelijk dat we daaraan moeten werken. Maar ik zou de aangebrachte wijzigingen nog eventjes laten werken. We zullen zien welk resultaat dat geeft, dat evalueren en bekijken of we moeten bijsturen.

Mevrouw Taeldeman, uw vraag naar de betrokkenheid van Economie en Ruimte en een goede databank is zeer terecht. Ik moet dit navragen. Het is een goede suggestie. Als het niet gebeurt, moeten we daar zeker in voorzien.

Mevrouw Rombouts, ook de informatie met betrekking tot uw vraag naar de lokale besturen en naar hoe dat in het buitenland gebeurt, zullen we opvragen en ter beschikking stellen. Dit kan eventueel als een 'good practice' aan onze lokale besturen worden overgemaakt. Ik overhandig nu officieel de lijst aan het secretariaat. Als het in een kwaliteitskrant staat, is het vanaf nu de verantwoordelijkheid van diegene aan wie het overhandig is.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

De heer Axel Ronse (N-VA): Minister, dank u voor de mondelinge toelichting bij de lijst. Het is altijd aangenamer om de toelichting van u te horen dan die te moeten lezen op een tabel. U zegt terecht dat wij eerst de effecten van de vorige wijziging moeten laten doorsijpelen.

Mevrouw Taeldeman, ik zou ook zeer graag in een werkgroep zitten, want daar broedt zeer veel. Daar zal zeer belangrijk nieuws uit voortkomen. De aanpak van leegstaande panden en gebouwen zal vermoedelijk een van de sleutels zijn om ons ruimtegebruik in de toekomst te waarborgen.

De heer Van Besien heeft in De Standaard voorgesteld om na één jaar leegstand een belasting in te voeren. Minister, ik hoop dat dit nooit tot uw intenties zal behoren, want ik heb nogal wat ondernemers gekend die investeren in een leegstand en die met een lange stedenbouwkundige procedure zitten, en die tegelijkertijd, hoewel ze die investering en transformatie wensen te doen, kampen met een heffing die zeer onrechtvaardig aanvoelt. Vandaag zijn er al casussen genoeg waar dat gevoel van onrechtvaardigheid bestaat. Ik ken startende ondernemers die er op die manier al bijna de brui aan geven. Minister, ik vraag uw aandacht voor de leegstandheffing zoals hij vandaag bestaat.

Ik heb nog een laatste suggestie, minister. U geeft de mogelijkheid om aankoop- en sloopsubsidies toe te kennen. Als we willen stimuleren om meer economische

activiteiten te krijgen, zou het misschien nuttig zijn om die veeleer aan dergelijke functies toe te wijzen dan specifiek aan woonfuncties. Wij moeten daarin prioriteiten aangeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe taken voor de ambtenaren Ruimte Vlaanderen – 1815 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Binnenkort starten we met de omgevingsvergunning. Voor de meeste projecten zal de gemeente de eerstelijnsvergunningverlener worden, zowel wat betreft milieu- als stedenbouwkundige aspecten. De gemeenten kennen het terrein het beste en situeren zich dicht bij de burger. Vlaanderen zal hierbij eerder een ondersteunende rol opnemen en bouwt het controlemodel verder af. Vorige legislatuur werd actief ingezet op de ontvoogding van de lokale besturen. Ik denk dat iedereen het daarmee eens was. Vandaag zijn 215 Vlaamse gemeenten ontvoogd en het merendeel voldoet aan bijna alle voorwaarden. De gemeenten hebben de nodige expertise in huis gehaald en nemen ook hun verantwoordelijkheid op.

De rol van de gewestelijke administratie Ruimtelijke Ordening is dan ook veranderd naarmate de ontvoogding zich doorzette. Er werd vanuit het departement meer en meer ingezet op overleg en op ondersteuning van de gemeenten, eerder dan op een adviserende rol.

Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 10 februari 2015 blijkt dat zelfs in niet-ontvoogde gemeenten amper nog advies dient gevraagd te worden aan de gewestelijk stedenbouwkundig ambtenaar. In totaal worden jaarlijks ongeveer 3800 adviezen gevraagd. Maar zelfs in deze gevallen wordt nog amper inhoudelijk advies verstrekt. De stedenbouwkundig ambtenaar laat meestal de adviestermijn voorbijgaan of sluit zich eenvoudigweg aan bij het preadvies van het college. In 2013 en 2014 werden slechts 237 respectievelijk 95 inhoudelijke adviezen gegeven.

Waar ik het hier wil over hebben, minister, is de vraag welke taken de ambtenaren bij uw administratie RO nu en in de toekomst zullen opnemen. Vorige legislatuur waren er ideeën om het departement en de buitendiensten die zich grotendeels met ruimtelijke ordening bezighielden te hervormen. Vandaag houden ongeveer 273 ambtenaren zich daarmee bezig. Er werd een transitieproces opgezet waarbij deze ambtenaren de gemeenten zouden begeleiden op weg naar autonomie voor het verlenen van stedenbouwkundige vergunningen, en naar aanleiding van de omgevingsvergunning ook van milieuvergunningen.

Er zijn ook een aantal dingen gewijzigd op het vlak van het werklastvolume, door de invoering van het vergunningenregister en het feit dat ontvoogde gemeenten niet langer alle dossiers integraal moeten overmaken aan Vlaanderen. Vandaar mijn vragen.

Hoeveel voltijds equivalenten (vte's) houden zich vandaag – in de verschillende buitendiensten – hoofdzakelijk bezig met het aspect vergunningen, zowel op het vlak van ondersteuning, als advisering, monitoring en controle? Welke concrete taken nemen de vrijgekomen ambtenaren van Ruimte Vlaanderen – in het bijzonder in de buitendiensten – vandaag op?

Op welke manier zullen de vrijgekomen ambtenaren concreet ondersteuning bieden aan de lokale besturen in de aanloop naar de invoering van de omgevingsvergunning? Welke timing hebt u voor ogen?

Op welke concrete manier zullen lokale besturen een beroep kunnen blijven doen op de expertise van deze ambtenaren in de behandeling van complexe omgevingsdossiers?

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens (CD&V): Mijnheer Nevens, uw vraag doet me denken aan een vraag die ik hier zelf een drietal jaar geleden heb gesteld aan minister Muylers. *(Opmerkingen van de heer Bart Nevens)*

Neen, juist daarom wil ik het meegeven voor de volledigheid.

Toen waren er nog niet zoveel gemeenten ontvoogd trouwens. Ik heb toen bijna dezelfde vraag gesteld: wat die ambtenaren dan gingen doen? Ik heb daarbij wel durven suggereren dat die ambtenaren toch niet allemaal op vinkenslag mochten gaan liggen om in beroep te gaan tegen de vergunningen die werden afgeleverd door de gemeentebesturen. De minister ontkende dat toen. Hij sprak over nieuwe oriëntatie en nieuwe taken binnen het departement.

Nochtans bleek een goede maand later uit het antwoord op een schriftelijke vraag van de heer Van den Heuvel dat het aantal beroepen wel degelijk de pan uitsvingde, en het verschilde ook nog eens per provincie. Eerlijk is eerlijk, de Vlaamse Regering heeft daar dan zeer doortastend op gereageerd door de beroepen te beperken tot de leidend ambtenaren in Brussel. We hebben dat jaren later via een schriftelijke vraag kunnen staven, want daardoor was het aantal beroepen – luister goed – gedecimeerd. Die bezigheid is ondertussen dus verdwenen.

Ik heb het aanvoelen dat de ondersteuning vanuit de diensten naar de gemeenten gevoelig verbeterd is in de afgelopen jaren. Vlaanderen is meer een partner geworden van de gemeenten dan in het verleden.

Ik hoop van u, minister, toch te vernemen dat met de omgevingsvergunning het departement flink wordt uitgedaagd om die ondersteuning nog te versterken.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Nevens, de ontvoogding was voor de regering ook wel essentieel. Wij geloven in de autonomie van de lokale besturen op het vlak van vergunningen. Die rol wijzigt natuurlijk. Er komen steeds meer ontvoogde gemeenten bij. Het klopt, mijnheer Ceyskens, dat er heel wat nieuwe uitdagingen bijkomen. De operationalisering van de omgevingsvergunning is er een van.

Ruimte Vlaanderen oefent diverse taken uit op het vlak van vergunnen. Het gaat in totaal over 56,7 vte's. Ik geef u de opdeling. Voor de advisering in de niet-ontvoogde gemeenten zijn er 7,7 vte's. Met de vergunningverlening binnen de bijzondere procedure zijn 30,5 vte's bezig. Voor de beroepen over de vergunningsbeslissingen zijn dat er 4,4. Voor de opvolging van de registers zorgen 10,1 vte's en voor de VIP-werking 4 vte's (Versnelling Investeringsprojecten). Dat is een beperkt aantal ambtenaren en staat los van de 19,9 vte's die worden ingezet voor de ondersteuning van de lokale besturen: behandeling van subsidieaanvragen, communicatieplatformen organiseren en dergelijke.

Het uitgangspunt dat Ruimte Vlaanderen nog amper advies zal verstrekken of minder betrokken zal zijn bij het aspect vergunningen, is niet helemaal correct.

Concreet is er vandaag nog steeds een derde van de gemeenten niet ontvoogd en is er nog altijd adviesverplichting, en dit wordt via een andere procedure gedaan. De adviesverlening gebeurt via de provinciale en gewestelijke omgevingsvergunningscommissie, het gaat om de vergunningen voor de aanvragen die opgenomen zijn in de gesloten lijst. Ook daar is een taak weggelegd.

Er is het levend netwerk, dat wordt ingezet ter ondersteuning van de lokale besturen om de operationalisering van de omgevingsvergunning te faciliteren. Deze ondersteuning wordt interbestuurlijk opgebouwd in overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), Vlinter en de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP). Daarbij wordt ingezet op de vorming van ambtenaren die de omgevingsvergunning gaan uitvoeren op de drie bestuursniveaus. Op dit ogenblik wordt de inhoud en de format daarvan bepaald, en dat in overleg. Er wordt ook ingezet op de communicatie- en informatieverstrekking over de omgevingsvergunning op infodagen.

Ten slotte wordt voorzien in een permanente vorming. Er is een specifiek aanbod uitgewerkt in functie van de digitalisering van het project. De Vlaamse Regering stuurt erop aan dat de Vlaamse administratie zich steeds meer als kennisorganisatie en expertisecentrum ter beschikking stelt van de maatschappij. Ik ondersteun dat, en dat zal binnen mijn diensten gebeuren.

U haalde reeds aan dat Ruimte Vlaanderen meer en meer inzet op partneroverleg en ondersteuning van de gemeenten. Het steunt op het lerend netwerk Atrium maar ook op de informatieverstrekking op de website. Uiteraard kunnen de lokale besturen in functie van de behandeling van concrete complexe dossiers ook altijd een beroep doen op Ruimte Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Minister, het klopt dat er vandaag reeds op het terrein stedenbouwkundige ambtenaren zich verplaatsen naar de gemeenten om daar mee adviezen te helpen formuleren. Het enige probleem is dat veel van die ambtenaren niet echt beslissingen durven te nemen of een degelijk standpunt kunnen innemen.

Ze zijn immers nog steeds afhankelijk van de leidende ambtenaar. Dat helpt de gemeentebesturen niet altijd vooruit. Het is altijd leuk een praatbarak of een koffietafel te organiseren, maar met betrekking tot sommige dossiers helpt het niet echt. Er zal een duidelijk signaal en dan liefst een signaal van u moeten komen.

Het is bedoeling het partnerschap en de administratie om te vormen. U wilt de ambtenaren het lokaal ruimtelijk beleid als partners mee laten uitdragen en vorm geven. Dit moet op het terrein concreet voelbaar worden. Dat missen we momenteel nog. In de toekomst zal dit nog belangrijker worden om te vermijden dat lokale besturen de mist ingaan zodra de omgevingsvergunning op hen afkomt.

Er worden momenteel veel adviezen verleend. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat het aantal afgeleverde adviezen momenteel een enorme werklast betekent. Volgens mij zit er nog wat vet op de soep. We moeten meer inzetten op de begeleiding van de gemeenten om voor de medewerkers van de lokale diensten ruimtelijke ordening informatienamiddagen of cursussen te organiseren. Dit blijft een aandachtspunt.

Minister, we beschikken nog niet over een omgevingsvergunning. We kunnen nu echter wel al efficiëntiewinsten op het terrein boeken. Ik lanceer dan ook nogmaals een oproep. U zou uw plannen aan de mensen van uw administratie

kenbaar moeten maken, zodat de lokale besturen hier ook de vruchten van zouden kunnen plukken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Valerie Taeldeman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over statiegeld op blikjes – 1849 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van de impactanalyse van statiegeld op blik en plastic flessen – 1851 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, recent is bericht over de impactanalyse betreffende de invoering van statiegeld op drankblikjes, plastic flessen en eventueel glazen flessen.

Een van de conclusies van de impactanalyse luidt dat de invoering van dit statiegeld de grote hoeveelheid zwerfafval langs de Vlaamse wegen met jaarlijks 5600 ton zou doen dalen. Dit zou een goede zaak zijn. Zwerfafval is in Vlaanderen immers een van de grootste bronnen van ergernis. De vermindering van het zwerfvuil zou op zijn beurt een besparing op het vlak van de opruimkosten met zich meebrengen. De opruimkosten langs Vlaamse wegen bedragen momenteel 41 miljoen euro. De besparing zou meer dan 16 miljoen euro opleveren.

Langs de andere kant zijn een aantal actoren geen voorstander van de invoering van statiegeld op drankblikjes en plastic flessen. Het gaat onder meer om sommige consumenten. Zij moeten de blikjes en dergelijke dan naar het grootwarenhuis, containerpark of een andere publieke ruimte brengen. De supermarkten hebben we ook al gehoord. Zij vrezen dan weer de praktische gevolgen, bijvoorbeeld de kosten die aan de inzameling van de blikjes verbonden zouden zijn. Hiervoor moet immers in de nodige ruimte, apparatuur en personeel worden voorzien.

Minister, u hebt de opdracht gegeven de eerste studieresultaten van de impactanalyse verder te verfijnen. Op die manier wilt u tot een concreet scenario voor de eventuele invoering van het statiegeld komen.

Ten eerste, kunt u de belangrijkste conclusies van de aangehaalde studie toelichten?

Ten tweede, kunt u meedelen wat nog verder zal worden verfijnd? Over welke items gaat het?

Ten derde, kunt u een voorlopig overzicht geven van de besparingen die de invoering van statiegeld op blikjes voor de verschillende betrokken partijen met zich zou meebrengen? Ik weet dat het allemaal nog voorlopig is.

Ten vierde, kunt u ons meedelen of hierover overleg met de betrokken actoren wordt gevoerd? Ik denk dan aan de consumentenverenigingen, de lokale besturen, de retailsector en de warenhuissector.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Voorzitter, recent zijn in verschillende Vlaamse media de resultaten van de impactanalyse van een mogelijke invoering van

statiegeld op eenmalige drankverpakkingen verschenen. Er zijn bedragen van 0,1 tot 0,5 euro per flesje of blikje vermeld. In tegenstelling tot wat de critici beweren, zal de invoering van het statiegeld volgens de studie echter niet tot torenhoge kosten leiden.

Het zou natuurlijk geld kosten een dergelijk systeem op poten te zetten. Het gaat zelfs om tamelijk veel geld, namelijk een eenmalige investering van 45 tot 90 miljoen euro. Deze kosten zijn echter eenmalig. Daartegenover staat dat op de inzameling van zwerfvuil jaarlijks heel wat kan worden bespaard. Er wordt immers een financiële incentive aan de lege recipiënten verbonden.

Mevrouw Taeldeman, u hebt de cijfers net vermeld. Het kost de belastingbetaler momenteel aanzienlijk veel geld om het zwerfvuil weg te krijgen. De impactanalyse toont wel degelijk aan dat er andere manieren zijn om dat afval, al die blikjes en flesjes, in te zamelen.

Minister, welke conclusie trekt u uit de eerste resultaten van de impactanalyse? Welke achterliggende doelstellingen spelen een rol bij het beoordelen van deze analyse? De resultaten die in de media zijn verschenen, zijn niet de finale resultaten. Dat blijkt volgens u uit het antwoord op mijn recente schriftelijke vraag. Welke relevante inhoudelijke wijzigingen of toevoegingen mogen we nog verwachten?

Volgens onderzoek blijkt 40 procent van het zwerfvuil te bestaan uit blik en plastic. Dat zijn cijfers van de Bond Beter Leefmilieu. In een optimaal scenario zou zwerfvuil dus met 40 procent kunnen worden teruggedrongen. Welke doelstelling ambieert de Vlaamse Regering?

Logischerwijze valt een algemeen statiegeldsysteem te verkiezen boven een individueel statiegeldsysteem. Toch kan niet worden uitgesloten dat bepaalde producenten en verdelers een eigen systeem op poten willen zetten, bijvoorbeeld voor hun eigen huismerk. De impact hiervan werd echter niet onderzocht in deze impactanalyse. Waarom niet? Zal dat onderzoek in de toekomst nog gebeuren? Indien de niet-teruggevraagde statiegelden en de opbrengst van de materialen de kosten van het statiegeldsysteem overstijgen, kan er dan ook een financieel overschot ontstaan? Waartoe kunnen die middelen dan worden aangewend? Of verdwijnen zij in de portemonnee van de producenten? Kunnen we nog incentives geven voor het resterende aantal zwerfvuilgevallen en campagnes organiseren om dat resterende afval van de baan te krijgen?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Minister, de voorlopige resultaten wijzen uit wat we hier in de commissie al vermoedden, namelijk dat zo'n statiegeldsysteem wel degelijk een meerwaarde zou kunnen zijn voor Vlaanderen. Die inschatting was natuurlijk al gemaakt op basis van een aantal buitenlandse voorbeelden. Ik ben blij dat die tussentijdse resultaten al wat duidelijkheid scheppen. Bij elke verandering en bij elk nieuw voorstel zijn er conservatieve opmerkingen van een aantal actoren in de maatschappij. Dat is eigenlijk niet zo verwonderlijk. Ik hoop dat u zich daar niet door zult laten tegenhouden bij de ultieme afweging om het statiegeldsysteem in te voeren in Vlaanderen. Dat neemt niet weg dat we moeten kunnen leren uit fouten die zijn gemaakt in het buitenland. Ik denk aan Duitsland, waar het systeem jaren geleden werd ingevoerd. Winkels begonnen daar echter een oplossing te verzinnen om het statiegeldsysteem te vermijden door bijvoorbeeld heel grote flessen aan te bieden. Ik stel voor dat we rekening houden met de lessen die we kunnen trekken uit het buitenland.

En uiteraard ben ik benieuwd wat de verdere timing zal zijn. Eerder werd gecommuniceerd dat halverwege dit jaar de definitieve resultaten beschikbaar zouden zijn. Ik was een beetje verbaasd dat er nu, in april, al tussentijdse resultaten

in de media terecht kwamen, maar op zich is daar natuurlijk niets mis mee. Minister, hoe zult u dit verder aanpakken om dan uiteindelijk een beslissing te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters (Open Vld): Ik sluit me aan bij de vraagstellers die heel wat bezorgdheden hebben geuit over wat recent in de pers stond. Ik heb daar zelf ook een schriftelijke vraag over ingediend in december 2014. Daarin vroeg ik hoe het nu exact zit met de studie die was besteld. Ik kreeg toen als antwoord dat we tegen 30 april van dit jaar een definitieve impactstudie konden verwachten. Afhankelijk van de resultaten van die studie zou worden nagegaan of daar een voorwaardelijk gedeelte aan moest worden gekoppeld. Dat stond zo in de initiële opdracht. Het ging om een tweeledige opdracht, enerzijds de impactanalyse en anderzijds een voorwaardelijk gedeelte, waarbij de implementatie van het systeem definitief zou moeten worden uitgewerkt.

Minister, is de voorliggende studie de definitieve studie? Zo ja, dan sluit ik me graag aan bij wat mevrouw Taeldeman heeft gevraagd, namelijk of wij die studie al kunnen ontvangen. Als de studie nog niet definitief is, wachten we uiteraard op de definitieve.

Als er toch al een definitieve studie zou zijn, is er dan ook al beslist om een verdere implementatie uit te werken? Als die beslissing al genomen zou zijn, wat is daarover dan het standpunt van de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), Comeos en Fost Plus? Zij waren mee betrokken in de klankbordgroep die is opgericht bij het opmaken en beoordelen van de studie.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er werd een klankbordgroep opgericht voor de begeleiding van de studie. Daarin zaten de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), de Interregionale Verpakkingscommissie, omdat daar ook een communautair luik aan verbonden is, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, het Waalse Gewest, het departement Leefmilieu, de FOD Leefmilieu, de Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), Interafval, Fost Plus, de Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (FEBEM), UNIZO, Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka), Comeos, het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO), de Federatie Voedingsindustrie (Fevia), de Bond Beter Leefmilieu en verschillende kabinetten, waaronder dat van de ministers Homans en Turtelboom en van mezelf.

Er is op 9 april een eerste ontwerp van eindrapport overgemaakt aan de klankbordgroep. Dat is dus maar een voorlopig resultaat, een soort proefwerkstuk. De klankbordgroep heeft vervolgens de tijd gehad om daar opmerkingen bij te formuleren. Dat kon tot 17 april. Op basis van die opmerkingen moet het rapport nu verfijnd en verder uitgevoerd worden. Er moeten ook gemotiveerde antwoorden gegeven worden op alle verschillende vragen.

Ik zal hier nog geen conclusies trekken. Ik vind dat we het finale rapport moeten afwachten. Dat was ook de afspraak, dat we een studie zouden laten uitvoeren en dan pas een beslissing zouden nemen. De doelstellingen bij de beoordeling van de impactanalyse zijn een zo hoog mogelijke materiaalrecyclage en een zo hoog mogelijke afname van het zwerfvuil.

Ik zal mij nog niet uitspreken over het tussentijdse rapport. Er zijn ook nog heel wat opmerkingen gemaakt, die nu verwerkt moeten worden.

De verschillende betrokken actoren maken deel uit van de klankbordgroep. Die klankbordgroep is al drie keer samengekomen: in december 2014 en in januari

en april 2015. Tijdens die overlegmomenten, maar ook daarbuiten, hadden de leden steeds de mogelijkheid om opmerkingen te uiten. Zowel de voor- als de tegenstanders van het statiegeld binnen de klankbordgroep hebben heel wat opmerkingen geformuleerd. Alle opmerkingen worden grondig bekeken, met het oog op een definitief eindrapport.

In de impactanalysestudie worden de meest relevante en meest waarschijnlijke impacten in kaart gebracht. De kans dat de producenten en verdelers een eigen systeem zullen opzetten, wordt als zeer klein ingeschat. Er zijn op dit ogenblik ook geen plannen om dat verder te onderzoeken. De aanwending van een mogelijk financieel overschot, mocht dat er al zijn, wordt niet onderzocht in de studie. Als dat toch het geval zou zijn, kan bijvoorbeeld het zwerfvuilbeleid voor andere soorten verpakkingen daarmee ondersteund worden. Dat zijn mogelijkheden, maar we moeten alle modaliteiten nog verder bespreken, als we dat zouden invoeren.

Het blijft de bedoeling om het niet op de lange baan te schuiven. De timing van half 2015 die we hebben vooropgesteld, blijft. Het tussentijdse rapport wordt nu verder verfijnd, rekening houdend met de opmerkingen, en dan zullen wij op basis van die studie naar de Vlaamse Regering gaan en een beslissing nemen. Het spreekt voor zich dat die studie dan ter beschikking staat van het parlement. Er is zeker nog geen definitieve conclusie, collega's, maar ik ben er wel van overtuigd dat die studie alle elementen goed in kaart moet brengen, zodat we een goede beslissing kunnen nemen. Sommige leden van de klankbordgroep hadden bijvoorbeeld het gevoel dat bepaalde pistes nog niet goed bekeken waren. Dat is nu allemaal meegenomen en zal in de definitieve studie ook aan bod komen.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik heb begrepen dat het over een eerste ontwerp van studie gaat, en dat u in die fase nog geen definitieve uitspraken kunt doen. Het gaat tenslotte over een tussentijds rapport. Met het oog op een definitief eindrapport, dat half 2015 verwacht kan worden, begrijp ik ook dat er nog gewacht wordt tot een definitieve afronding van de studie.

Ik wil nog één bijkomende vraag stellen. Collega Sanctorum verwees naar de situatie in Duitsland. Ik woon zelf in een grensgemeente, vlak naast Sluis-Aardenburg, waar het systeem met kleinere petflessen ook bestaat. Brengt de studie de situatie in Duitsland en Nederland in kaart? Worden die zaken ook bestudeerd? Men moet immers niet altijd het warm water uitvinden als er in andere regio's systemen bestaan die wel goed werken. Mijn bijkomende vraag is dus of in die studie ook goede buitenlandse voorbeelden mee worden opgenomen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

De heer Bart Nevens (N-VA): Ik ben misschien wat voorbarig geweest door de minister al conclusies te vragen, maar ze heeft aangegeven dat ze dat vandaag nog niet zou doen. Ik wil toch benadrukken hoe belangrijk dit is, eender welk resultaat er uit de bus komt. Niets doen om dat zwerfvuil te vermijden en daar een oplossing voor te zoeken, kan niet meer. We spenderen heel veel miljoenen aan het opruimen van zwerfvuil en aan grootschalige campagnes om te beletten dat er zwerfvuil komt.

Volgens onze fractie is statiegeld een mogelijkheid om daar iets tegen te doen, in welke vorm dan ook. Het is wel belangrijk om de juiste machines te produceren die zo weinig mogelijk handenarbeid vergen, zodat men het de handelaars en de producenten zo gemakkelijk mogelijk maakt om dat materiaal in te zamelen, en

er niet te veel personeelskost bij komt kijken, het niet te veel ruimte in beslag neemt enzovoort. Die toestellen zijn op de markt, en we kunnen op dat vlak inderdaad leren van Nederland en Duitsland, die in het verleden al dergelijke machines geproduceerd hebben. Die staan er vandaag ook al in sommige supermarkten.

Ik wacht met ongeduld op de resultaten van deze impactanalyse en de beslissing van de minister.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters (Open Vld): Minister, het volgende was me nog niet helemaal duidelijk. Ik had begrepen dat de studie tweeledig was. Er zou een impactstudie zijn. Normaliter zou die tegen eind april definitief zijn. Nadien zou er ook een soort implementatiestudie worden uitgewerkt. Krijgen we nu tegen midden dit jaar de analyse van de impactstudie en ook al die implementatiestudie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Geachte leden, het buitenland wordt ook zeker meegenomen. Dat is ook een van de opdrachten die we hebben gegeven voor die studie. Men kijkt ook naar Duitsland, naar Nederland. Men houdt ook rekening met een soort statiegeldtoerisme, dat nu soms al plaatsvindt in grensregio's. Ook dergelijke zaken worden mee bekeken.

Mevrouw Peeters, de bedoeling is om inderdaad midden 2015 met de beide te komen, dus met zowel de impactanalyse als natuurlijk de concrete implementatie op het terrein.

De voorzitter: We zullen dit opnieuw kunnen bekijken wanneer de studie en alle gegevens bekend zijn, zodat we daarover eventueel een volledig debat kunnen voeren in het parlement. Daar komen we dus later nog op terug.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.